

Na Etana Kekedee Sa Paul Fua Wane Famamana Ki 'I Korin

Kada sa Paul nia leka ana oluna lekalae nia, nia dao ka to 'i Efesus sulia ka kada, ma nia ka kedea tani kekedee fuana wane famamana ki 'i Korin. Laona te kekedee, sa Paul famanata kera ana tolai 'o'olo fainia wane abu famamana. (Kulu si too ana kekedee nai 'i ta'ena.) Buri'ana ne wane 'i Korin ki kera idumia na kekedee nai, kera ka too ana tani ledilae ne kera doria kera kai ledia sa Paul 'uria. Kera ledia ka 'uri, “Uri ma, nia lea ga ana fua arailae naoma ka nao? 'Uri ma, nia lea ga ana fua wane famamana ki, kulu kai leka fanga ga 'akulu fainia wane kwaimani kulu ki ne kera 'ania fanga ne kera afafu ana nunuiru ki? 'Uri ma 'uta ne kulu ka foa oku ga akulu? Ma kwatee 'uta mone ana Anoeru Abu ne lea fua kulu fuana ledilana God 'uria?” Wane famamana ki 'i Korin kera kekede fuana sa Paul fua ledilana sulia ru nai ki.

Olu wane ne satada Stefanas, ma sa Fotunatus, ma sa Akaikus, kera leka mai fasia 'i Korin fainia kekedee be siana sa Paul. Ma kera ka farongoa laugo sa Paul ana tani ru ta'a 'asiana fuli 'i safitana wane famamana ki 'i Korin. Tani wane famamana 'i Korin, kera ka olisusu 'i matangada kwailiu, ma kera ka fata naunau sulia sa ti ne siuabua kera ma ka famanatada ana ru God ki (3:1-23). Tani wane doria kera ka leka sulia sa Paul, ma tani ai ka doria kera ka leka sulia sa Apolos naoma sulia tani wane 'e'ete lau. 'Urinai ma te wane laugo ka oeea na gaa rua nia, ma fanaonao ana fikute wane God ki nao kera si

sasia ta ru ana falafala ta'a 'urinai. Ma ta ru lau, tani wane famamana kera ka ngali laugo tani wane famamana ana kwaiketoie 'i maana wane abu famamana ki fua fa'o'ololada.

Sa Paul ka kekede lau fua wane famamana 'i Korin. Ma na kekedee nai kulu ka saea ana 1 Korin. Laona bali buko 1-6, sa Paul ka kekede sulia ru ta'a ne fuli safitana wane famamana 'i Korin ne nia rongoa. Laona bali buko 7-16, nia olisia na ledilae ne wane Korin ki kera ledia mai laona kekedee kera.

Ru talingai ki laona buko ne:

Na 'afitaie ana daroe laona fikute wane famamana *1:1-4:21*

Na 'afitaie ana oeelae *5:1-13*

Na 'afitaie ana olisusue *6:1-8*

Na 'afitaie ana kwaidorie ta'a *6:9-20*

Sa Paul olisia na ledilae kera ana araie *7:1-40*

Sa Paul olisia na ledilae kera ana nunuiru ki *8:1-11:1*

Sa Paul olisia na ledilae kera ana fo okue *11:2-14:40*

Sa Paul olisia na ledilae kera ana tataelae ana noni falu *15:1-58*

Fata lealae sa Paul *16:1-24*

¹ Na kekedee ne nia leka mai fasi nau sa Paul fainia na wanefuta kulu sa Sosenes. God nia fili nau sulia kwaidorie nia fua nau ta wane lifurongo ana sa Jesus Christ.

² Karo kekede fua mulu wane ne mulu famamana ana sa Jesus, ma mulu ka to laona fere 'i Korin. God nia fili kamulu, ma ka faabu kamulu wane nia ki, sulia na 'adolae kamulu fainia sa Jesus Christ. God ka fili kamulu fainia wane ana fere ki tafau ne kera fosia sa Jesus Christ, na 'Aofia kera, ma na 'Aofia kulu laugo.

³ Nau ku foa fua ne God na Maa kulu ma na 'Aofia sa Jesus Christ kai kwaiofei amulu ma kai kwatea na aroaroe fua mulu.

Kulu too ana 'oilakie ki sulia sa Jesus Christ

⁴ Nau ku tangoa God sulia maedangi ki sulia kamulu, sulia na kwaiofeie ne nia fatainia fua mulu ana sa Jesus Christ. ⁵ God kwatea ru lea 'oro ki fua mulu, sulia kamulu 'ado fainia sa Jesus Christ. 'Urinai mulu ka saitamana lea ana ru 'oro ki sulia sa Jesus Christ, ma mulu ka 'ainitalo lea laugo sulia. ⁶ Ru lea ne ki nia kwatea fua mulu, nia fatainia fua mulu ne na farongoe ne kalu farongo kamulu ana sulia sa Christ nia mamana. ⁷ Ma sulia nia 'urinai, mulu ka ngalia ru lea ki tafau fasia God, ana kada ne mulu kai kwaimakwali ana maedangi ne na 'Aofia kulu sa Jesus Christ kai oli lau mai ana. ⁸ Ma nia kai fanikila kamulu leleka ka dao ana maedangi 'isi, fua ne nao ta ru ta'a si tio amulu ana maedangi ne nia kai oli mai ana. ⁹ Kulu fito'ona God kai sasi 'urinai fua mulu, sulia nia fili kulu fua kulu ka to kwaimani fainia sa Jesus Christ Wele nia ma na 'Aofia kulu.

Na daroe laona na fikute wane famamana

¹⁰ Aia, wanefuta nau ki 'ae, nau ku gani kamulu ana na nikilalae ana sa Jesus Christ na 'Aofia kulu, mulu kai sui fasia olisusue fai kamulu kwailiu, fua ne nao ta daroe 'i safitamulu. Ma nia lea fua ne manata kamulu ki ma kwaidorie kamulu ki ka alua te ru. ¹¹ Nau ku saea ru nai, sulia ne tani wane fasia kwalafa 'i Kloe kera farongo nau ana ne kamulu too ana olisusue ki fai kamulu kwailiu. ¹² Ma tani wane amulu fata

'uri, "Nau na fafurongo sa Paul." Ma ta wane ka saea, "Nau na fafurongo sa Apolos." Ma ta wane lau ka saea, "Nau na fafurongo sa Pita." Ma ta wane lau ka saea, "Nau na fafurongo sa Jesus Christ." ¹³ Na ru ta'a 'asiana nai, sulia kamulu tolingia sa Jesus Christ ana okue 'e'ete ki. Nao lau nau sa Paul be nau ku mae fua mulu ana na 'airarafolo! Ma nao mulu si siuabu ana sataku fua ne kamulu fafurongo nau ki!

¹⁴ Nau ku tangoa God, sulia taifilia sa Krispus ma sa Gaeas go ne nau ku siuabuda. ¹⁵ Nia ne, nao ta wane boro'i 'ana si saea nia siuabu fua nia na fafurongo nau. ¹⁶ (Aia, nau ku siuabua laugo sa Stefanas fainia na tooa nia, ma nao nau si manata to'ona sa ti lau ne nau ku siuabua.) ¹⁷ Sulia sa Jesus Christ nao si odu nau mai fua siuabulana wane ki. Nia odu nau lalau mai fua nau ku farongo ana Farongoe Lea. Ma nao nau si fata ana liotoe ana molagali, fasia tani wane kera ka famamana sulia na fatae lea nau ma nao lau sulia na mamanalae ana maelana sa Jesus Christ ana 'airarafolo.

Na maelana sa Jesus fatainia na nikilalae ma na liotoe God

¹⁸ Ana kada tani wane kera rongoa farongoe sulia na maelana sa Jesus Christ ana 'airarafolo, kera kwaisae na farongoe nai na ru 'o'oni ga 'ana. Ma wane nai ki, God kai kwatea na kwaekwae fuada. Boro'i ma kulu, wane ne God famaui kulu ki, kulu saitamana na farongoe nai nia ne na nikilalae God fua famauihana wane ki. ¹⁹ Sulia God nia saea laona Kekedee Abu ka 'uri, "Tani wane 'i sena kera saea ne kera lioto ma kera ka too ana manatae wane 'o'olo ki.

Boroi ma nau kai fatainia ne nao kera si lioto go,
ma nau kai fatainia ne nairue kera ki kai
sui.”

²⁰ Nia ne, kulu saitamana liotoe wane Grik ki,
ma liotoe wane Jiu ki, ma liotoe wane fata lea ki,
nia na ru 'o'oni ga 'ana. God fatainia ne liotoe
wane ki nia oewanea ga ana.

²¹ God nia lioto 'asiana. Nia ne kwate ma ka
'afitai fuana wane ki fua kera nao si saitamana
God ana liotoe kera talada. God doria famau-
rilana wane ne kera famamana ana farongoe ne
kalu farongo ana, sui boroi 'ana wane 'oro ki kera
ka saea ne farongoe nai nia oewanea ga 'ana.

²² Ma wane Jiu ki, kera doria kera kai ada to'ona
fanadae ki suifatai kera ka fi famamana. Ma
wane 'i Grik ki, kera doria rongolana fatae lioto
ki suifatai kera ka fi famamana. ²³ Boroi ma kalu
'ainitalo ana sa Jesus Christ fainia na maelana
ana 'airarafolo. Ma wane Jiu ki kera noni'ela ana
na farongoe nai. Ma wane Grik ki, kera saea ne
farongoe nai na fatae oewanea ga 'ana. ²⁴ Boroi
ma fuana sa tifaida ne God filida na, ana Jiu ki,
ma wane ne nao lau Jiu ki laugo, na farongoe nai
sulia sa Jesus Christ ne fatainia na nikilalae God
fainia na liotoe God. ²⁵ Sui boroi 'ana wane 'oro
kera ka saea ne liotoe God ru oewanea ga 'ana,
na liotoe God nia liufia na liotoe wane ki. Ma sui
boroi 'ana wane 'oro kera ka saea na nikilalae
God ne ru tu'u ga 'ana, na nikilalae God, nikila
ka liufia nikilalana wane ki.

²⁶ Aia, wanefuta nau ki 'ae, nao mulu si manata
buro ana tolai be mulu to mai ana 'i naona kada
be God nia sae kamulu 'uria famamanae. Sulia
'i maana wane ki, bara wane go amulu ne kera
too ana liotoe, ma na 'initoe. Ma bara wane go

amulu ne leka mai fasia fui wane 'initoa ki. ²⁷ Sui boroi 'ana ka 'urinai, God nia fili kamulu wane ne kera sae kamulu oewanea ki, fua ne nia kai fa'ekea wane lioto ki. Ma nia ka fili kamulu wane ne kera sae kamulu ngwatautau ki, fua ne nia kai fa'ekea wane 'initoa ki. ²⁸ Ma God ka fili kamulu wane ne kera nao si fuusi baita amulu ki, ma kera ka noni'ela amulu, ma kera ka sae kamulu ru 'o'oni ki go, fua ne nia kai falia ru ne kera saea ana ru talingai ki. ²⁹ Ma sulia nia 'urinai, nao ta wane si saitamana ka fata naunau suli nia talana 'i naona God. ³⁰ God na ne alu kulu ka 'ado fainia sa Jesus Christ, ma God na ne ka kwatea liotoe fua kulu ana sa Jesus Christ. Ma God ka fa'o'olo kulu sulia sa Jesus Christ. Ma sulia sa Jesus Christ laugo, God ka luge kulu, ma nia ka faabu kulu na fuana. ³¹ Ma nia ka dia na Kekedee Abu be saea, "Sa ti boroi 'ana ne doria ka fata naunau, nia ka fata naunau sulia te ne na 'Aofia nia fulia."

2

Sa Paul nao si 'ainitalo ana na liotoe ana molagali ne

¹ Iu, wanefuta nau ki, ana kada be nau ku dao mai siamulu fuana fata sulia na farongoe God fua mulu, nao nau si fata ana ta fatae lioto dia wane saitamaru ki. ² Sulia ne ana kada be nau ku to fai kamulu, nau ku doria fatae sulia taifilia go sa Jesus Christ ma na maelana ana 'airarafolo. ³ 'Urinai, ana kada be nau ku dao kau siamulu, nau ku ngwatautau ma nau ku lebelebe, sulia nau ku mau. ⁴ Ma ana kada nau ku fata fai kamulu, fatae nau ki nao lau na liotoe ana molagali. Boroi ma nau ku 'ainitalo ana nikilalae

ana Anoeru Abu. ⁵ Nia 'urinai fua famamanae kamulu si rere ana liotoe na wane ga 'ana, boroi ma mulu kai rere lalau ana nikilalae God.

God nia fatainia na lokoerue nia fua kulu ana na Anoeru Abu

⁶ Fuana wane ne famamanae kera ki ngasi na ana God, nau ku fata fuada ana liotoe. Ma na liotoe ne nau ku famanata kera ana nao lau fasia na wane lioto ana molagali ne, naoma wane ne kera 'initoa fasia na molagali ne. 'Initoe kera ki kai sui. ⁷ Boroi ma famanatalae ne nau ku fata sulia ne na lokoerue God, ne God nao si fatai madakwa ana fua wane ki 'i nao. Ma 'i naona ne God ka saungainia ru ki, nia loko na mai sulia nia kai fulia fuana falealaka 'i langi. ⁸ Ma wane gwaungai ki ana molagali ne nao si saitamana na lokoeru nai. Dia kera saitamana, nia 'afitai kera ka foto'ia na 'Aofia 'initoa ana 'airarafolo. ⁹ Sulia na Kekedee Abu be fata 'uri,

“Na ru ne God nia sasi akau ana fua kwatelana fuana wane ne kera kwaimani ana, nao ta wane si ada saitamana, ma nao si rongo saitamana, ma nao ta wane si malingainia ru nai.”☆

¹⁰ Ma God ka fatainia na lokoeru ne fua kulu ana Anoeru nia, ne saitamana ru ki tafau ma na manatana God laugo. ¹¹ Taifilia go na wane talana ne saitamana te ne nia to laona manatana wane. Ma ka 'urinai laugo, na Anoeru Abu taifilia go ne saitamana te ne nia to laona manatana God. ¹² Ma kulu wane ne famamana ki, nao kulu si manata dia wane ta'a ki laona molagali. Boroi ma na Anoeru Abu fasia God ne

---

☆ 2:9 Aesaea 64:4

to akulu fua ne kulu kai saitamana ru ki tafau ne God kwatea fua kulu.

¹³ 'Urinai kalu si famanata lau ana liotoe wane ki. Boro ma na Anoeru Abu ne 'adomi kalu, fua kalu ka famanata ana ru mamana ki sulia God fuana wane ne kera too ana Anoeru Abu laona maurilada ki. ¹⁴ Ma wane ne nao kera si too ana Anoeru Abu, nia 'afitai kera ka saitamana ru mamana ki sulia God ne Anoeru Abu nia fatainia. Sulia wane nai ki kera saea ru ne Anoeru Abu fatainia ki ru 'o'oni ga ana. Nao kera si saitamana ru nai, sulia kera bobo 'uria na Anoeru Abu ka 'afida ne kera kai saitamana ru mamana nai ki. ¹⁵ Boro ma na wane ne too ana Anoeru Abu laona maurilana, nia bobola fuana sailae ana ru ki tafau fasia na Anoeru Abu. Ma na wane ne nao si too ana Anoeru Abu laona maurilana, nia nao si bobola fuana ka malingainia na wane ne too ana Anoeru Abu. ¹⁶ Sulia ne Kekedee Abu be fata 'uri,

“Nao ta wane si saitamana manatana na 'Aofia. Ma nao ta wane si bobola laugo fuana famanatalana ana ta ru.”

Boro ma kulu ne kulu too na ana na Anoeru, kulu malingainia na manatana sa Jesus Christ.

3

Wane ne too ana Anoeru Abu nao si fulia daroe

¹ Wanefuta nau ki, ana kada be nau ku to fai kamulu, falafala kamulu ki dia go na falafala ana wane laona molagali. Nia ne, nao nau si famanata kamulu dia ne nau ku famanata wane ne too ana Anoeru Abu. Ma kamulu dia go wele ki, sulia ne famamanae kamulu ana sa Jesus Christ nao si nikila 'ua. ² 'Urinai nau ku famanata

kamulu dia ta keni be fasmusufia na wele tu'u nia, ma nao si kwatea 'ua na fanga ngasi fuana. Ana kada nai, nia 'afitai 'ua fua mulu kai saitamana na famanatalae nau. Ma ana kada ne boroi, nao mulu si bobola 'ua,³ sulia abulolae kamulu ki dia na abulolae ta'a wane ki laona molagali. Mulu 'uga, ma mulu ka olisusu fai kamulu kwailiu, nia fatainia ne kwaidorie ta'a kamulu ki go ne talai kamulu. Ma falafala kamulu ka dia wane ki ne nao si too ana na Anoeru Abu.⁴ Ma tani wane amulu kera ka fata 'uri, "Kalu fafurongo sa Paul ki." Ma tani ai kera fata 'uri, "Kalu ne fafurongo sa Apolos ki." Fatalamulu nai fatai madakwa 'asiana ana falafala kamulu ki dia wane nao si famamana ki.

⁵ Mulu kai manata basi suli nau, sa Paul, fainia sa Apolos. Karo ro wane rao God ki go fua 'adomilamulu 'uria famamanae. Ma karo ka sasia 'amaro te ne na 'Aofia kwatea fuamaro fuana sasilana.⁶ Iu, ma nau ku dia ta wane ne fasia mege ru ki. Ma sa Apolos ka dia ta wane ne kikia ana kafo mege ru ne nau ku fasida ki. Ma God lalau ne kwatea na maurie fuana mege ru nai ki, ma ka sasia ru nai ki ka bulao mai.⁷ 'Urinai, na wane ne fasi ru fainia na wane ne kikia ana kafo mege ru nai ki, keroa si 'initoa go. God na ne 'initoa, sulia nia kwatea na maurie fuana mege ru ki fua ka bulao.⁸ Ma na wane ne fasi ru fainia na wane ne kikia kafo ana 'ai ki, keroa rao oku. Ma te te wanea ana ro wane ne ki, God kai kwaiara nia fuana raoe ne keroa sasida ki.⁹ Nau ku rao fainia sa Apolos fuana God. Ma kamulu na ne, mulu dia na oole God ne karo rao laona.

Ma mulu ka dia laugo na lume God. ¹⁰⁻¹¹ Ma

God ka 'adomi nau sulia nau ku dia na wane lioto ne saungainia na lume. Ma ana kada nau ku eta famanata kamulu, nau ku alu mae funu 'ai ana lume nai. Ma taifilia sa Jesus Christ ne mae funu 'ai ana lume nai. Ma tani wane 'e'ete ka saungai fafona mae funu 'ai nai ki. Ma ka lea fuana sa ti ne ka rao ana lume nai, nia kai sasi lea ana raoe nia ki. ¹² Ta wane boroi 'ana ne saungai fafona na mae funu 'ai nai, nia sasia raoe lea dia na wane ne saungainia na lume ana ru lea dia na gol, ma silva, ma fau folilada baita ki. Naoma nia ka sasia na raoe ta'a, dia na wane ne saungainia na lume ana na 'ai ma sao go. ¹³ Ma na kada kai dao mai ana maedangi sa Jesus Christ fuana kwaiketoie, nia kai ilito'ona raoe kulu ki ana ere. Ma dia na raoe ta wane ka lea, 'afitai na ere kai falia. Ma dia ne raoe ta wane ka ta'a, na ere nai kai falia tafau go. ¹⁴ Ma dia ne ere nao si falia na raoe ta wane, nia kai ngalia na kwaiarae lea. ¹⁵ Ma dia na ere kai falia na raoe ta wane, nia nao si ngalia ta kwaiarae, boroi ma God kai famauria. Sui boroi 'ana nia kai dia na wane be tafi fasia na lume ne sarufia, ma nao si laua na ta ru.

¹⁶ Aia, ma kamulu wane ne mulu famamana ki, mulu saitamana suina ne kamulu na lume abu God, ma na Anoeru God ka to laona maurilamulu. ¹⁷ 'Urinai, dia ta wane ka falia na lume abu God, God boroi kai fali nia laugo. Sulia na lume God nia abu 'asiana, ma kamulu na ne lume abu God.

Na liotoe God nia 'ado okua wane ki ma nao si tolingida

¹⁸ Aia, nao mulu si suke amulu talamulu. Dia ta wane amulu kwaisae nia ta wane lioto ana

manatana wane ki ga 'ana, nia lea fua nia ka noni'ela ana liotoe nai, fua ne nia kai alua na wane lioto 'i maana God. ¹⁹ Sulia te ne wane laona molagali ki kera saea ana na liotoe, nia ne ru 'o'oni ga 'ana 'i maana God. Sulia ne Kekedee Abu be fata 'uri, “Wane lioto ki, God fatainia ne manatalada nia garo.”[☆] ²⁰ Ma te Kekedee Abu ka 'uri laugo, “Na 'Aofia saitamana ne manatana wane lioto ki ne ru 'o'oni ga 'ana.”[☆] ²¹ 'Urinai, nao ta wane amulu si fata naunau go sulia mulu leka sulia go te wane famanata. Ma ru ki tafau ne ru kamulu ki: ²² Kalu, sa Paul, sa Apolos, ma sa Pita laugo, God alu kalu wane rao kamulu ki. Na molagali, ma na maurie fainia na mae, ma ru ki ne fuli ana kada ne, ma ana kada ne kai dao mai, God ka kwatea ru nai ki tafau laugo fua mulu. ²³ Ma kamulu ne ru sa Jesus Christ ki. Ma sa Jesus Christ, nia ne ru God.

4

Wane 'i Korin ki tala'ana kera kai alafafia famanatalae sa Paul

¹ Ma fua malu wane ne kalu famanata ki, mulu ka manata to'omalua dia wane rao sa Jesus Christ ki. God eresi kalu fua famanatalae ana na nairue nia ne nao nia si fatainia 'i nao. ² God kwatea na raoe ne fua malu, ma kalu ka sasia na raoe lea ne. ³⁻⁴ 'Uri ma na raoe nau fai kamulu nia lea? Na 'Aofia talana ne kai keto nau. 'Urinai ta te boroi 'ana ne kamulu naoma ta wane boroi 'ana ka manata sulia raoe nau nao si talingai go. Nao nau si saitamana ta ru ne nau ku fulia ka garo,

☆ **3:19** Job 5:13   ☆ **3:20** Psalm 94:11

boroi ma nao si fadaa lau ne nau ku sasia go raeo lea ki. 'Urinai boroi 'ana na 'Aofia lalau ne fulangainia. ⁵ 'Urinai, nao mulu si saea na raeo ta wane nia lea naoma ka ta'a, 'i nao ana kada ne na 'Aofia kai oli laugo mai ana. Ana kada nai, nia kai fatainia na manatalae agwa wane ki fainia na ru sofungailana ki tafau. Ma kada nai, God kai tangoa wane ki bobola fainia abulolada.

⁶ Wanefuta ki 'ae, ana kada be nau ku fata sulia sa Apolos fai nau, nau ku doria mulu kai malingainia na fatae 'uri, “Mulu kai rosulia te ne na Kekedee Abu nia saea.” Ma nao mulu si tangoa ta wane famanata ne lea ka liufia ta wane ne famanata laugo. ⁷ Ma nao mulu si fia ne mulu talingai ka liufia tani wane. God kwate 'o'oni ana ru ki tafau fua mulu ne mulu too ana. Nia ne, nao mulu si bobola fua fata naunau, sulia God taifilia go ne kwatea na ru nai ki fua mulu.

⁸ Kamulu manata garo sulia ne mulu too ana ru ki tafau ne mulu bobo 'urida. Ma kamulu ka manata garo laugo ana ne mulu fia ne kamulu too na ana ru lea ki tafau. Ma mulu ka manata garo laugo ana ne mulu kwaisae kamulu ne kingi ki, boroi ma kalu wane lifurongo ki ne nao. Aia, nau ku doria fua kada ne kai dao na fua mulu fuana tolai na laona 'initoe fua kalu kai kingi laugo fai kamulu. ⁹ Nau ku saea ru nai, sulia nau ku fia ne God nia alu kalu, wane ni lifurongo ki, kalu wane marabibi ki, dia wane ne kera ketoa fuana mae, fua ne wane ki tafau fainia na 'ainsel ki laugo kera kai ada maelamalu.

¹⁰ Ma wane 'oro ki kera saea kalu oewanea ga 'amalu sulia na raeo kalu fuana sa Jesus Christ. Boroi ma mulu saea kamulu lioto sulia mulu

famamana ana sa Jesus Christ. Ma kera saea laugo fua kalu ngwatautau. Boroï ma kamulu saea ne kamulu nikila. Ma kera ka noni'ela amalu, boroï ma kera ka fuusi baita lalau amulu. ¹¹ Ma kalu ne, ana kada ne boroï, kalu fiolo ga 'amalu, ma kalu ka maeliku ga 'amalu, ma maku kalu ki ka ta'a, ma kera ka namusi kalu, ma nao laugo ta lume 'amalu. ¹² Ma na nonimalu ka kulu na sulia na rao ngasilamalu. Aia, ana kada wane ki kera fata ta'a amalu, kalu ka gania God fua ne kai falea kera. Ma ana kada kera fulia ru ta'a ki amalu, nao kalu si fualida go. ¹³ Ma ana kada kera fata fali kalu, kalu ka olisida ana fatae lea ki. Ma leka ka dao boroï ana kada ne, wane 'oro ki laona molagali kera saea ne kalu dia na tafu.

¹⁴ Nao nau si kedea ru ne ki fua fa'ekelamulu, boroï ma nau ku doria nau famanata kamulu. Sulia mulu dia wele nau ki ne nau ku kwaimani ada. ¹⁵ Sui boroï 'ana wane 'oro ki kera ka famanata kamulu sulia sa Jesus Christ, te wane go ne nia dia na maa kamulu. Sulia nau ku 'ainitalo ana na Farongoe Lea ne mulu ka famamana ana, ma nau na wane dia ta maa fua mulu. ¹⁶ Sulia nau ku dia na maa kamulu, nau ku gani kamulu fua mulu kai dia nau ana na ru ne nau ku sasida ki. ¹⁷ Nau ku kwatea kau sa Timoti siamulu, fua mulu kai to sulia na falafala nai. Nia dia na wele nau ne nau ku kwaimani ana, ma nia ka rao lea fuana 'Aofia. Sa Timoti ne kai 'adomi kamulu, fasia mulu ka manata buro ana falafala 'o'olo ne bobola fua wane ne kera famamana ana sa Jesus Christ ki. Nau ku rosulia na falafala 'o'olo nai, ma nau ku famanata ana 'i safitana wane famamana ki tafau ne nau ku leka siada.

18 Aia, ma tani wane amulu, kera ka saea ne nao nau si leka lau mai fua daolae to'omulu. Ma kera ka fata naunau 'asiana sulida talada. 19 Boroï ma, dia na 'Aofia nia doria, nau kai leka 'ali'ali kau siamulu. Ma ana kada nau dao kau, nau kai ada to'ona dia wane ne kera fata naunau ki kera too na ana nikilalae, ma nao lau fatae 'o'oni ki ga ana ne kera saea. 20 Kada God gwaungai fafi kulu, ru talingai nia nao lau fatae ki, boroï ma na nikilalae nia. 21 Aia, ma te ne mulu doria? Dia nao mulu si kari abulo fasia abulo ta'alaie kamulu ki, nau kai leka mai siamulu fua balufilamulu. Boroï ma, dia na sasi ru lamulu nia lea, na daolaku mai siamulu kai lea laugo, ma nau kai fatainia fua mulu na kwaimanie nau fainia na kwaiofeie nau.

5

Na abulo ta'alaie 'i safitana wane famamana ki 'i Korin

1 Aia, nau ku rongo ne te wane amulu ne abulolana nia ta'a 'asiana. Kera saea na wane nai nia oeea gaa rua nia. Ma wane ne nao kera si famamana ki boroï, kera nao si alafafia abulolae 'urinai. 2 Ma 'uta ne mulu ka fata naunau ga 'amulu, sui boroï 'ana ta wane famamana ne ka sasi 'urinai. Ma nia lea fua mulu kai kwaimanatai. Ma ka lea laugo dia mulu nao si alafafia fuana tolai 'i safitamulu. 3-4 Kada nai nau ku to tau boroï fasi kamulu. Boroï ma nia dia ga 'ana ne nau ku to fai kamulu, sulia na manatalaku to fai kamulu. Ma nau ku ketoa na wane ne sasia ru ta'a 'urinai. Nau ku bobola fuana ketolana sulia na nikilalae nau fasia na 'Aofia kulu sa Jesus. Ana kada mulu ka oku, nia

dia nau ku to laugo fai kamulu, ma kalu ka too ana nikilalae fasia na 'Aofia kulu sa Jesus. ⁵ Ma ana na nikilalae nai, nau ku fata talingai mulu kai luka na ana wane nai fuana sa Saetan ne kai falia na nonina, fua na mangona kai mauri fasia na kwaekwae ne God kai kwatea ana maedangi na 'Aofia sa Jesus kai oli mai.

⁶ Nao mulu si bobola fuana ne mulu kai fata naunau! Sulia kamulu saitamana ne fatae be fata 'uri, “Te ka isi tu'u be nia kai dolalia kumu ana beret tafau.” Ma ka dia laugo ta wane ne abulolana ta'a saitamana ka talaiia wane 'oro 'asiana fua lekalae sulia. ⁷ Nia ne, mulu lafua wane ta'a ne dia isi fasi kamulu, fua nao ta ta'alaie 'i safitamulu. Ma dia mulu rosulia na ru ne, mulu kai dia na beret falu ne nao ta isi laona. Ma nau ku saitamana kamulu 'urinai na. Sulia ne na fafanga kulu kwaimakwali na, sulia sa Jesus Christ dia na kale sipsip ne kera afafu na ana fafanga Jiu ne kera saea ana “Daofa Liulae.” ⁸ Ma sulia ne nia 'urinai, ana kada kulu fanga ana na fafanga ana “Daofa Liulae,” nao kulu si 'ania na beret 'ua ne too ana isi ana abulo ta'alaie laona, boroi ma kulu 'ania lalau na beret ne nao ta isi ana abulo ta'alaie laona, sulia na abulolaka 'o'olo tafau, ma na fatalaka ka mamana laugo.

⁹ Laona kekedee be nau ku kwatea kau fua mulu 'i nao,* nau ku saea kau fua mulu nao mulu si 'ado lau fainia wane ne maurilada tio ana oeelae. ¹⁰ Ma nao nau si fata sulia wane ne nao kera si famamana ana God ne maurilada to ana oeelae, naoma na wane ogalulumi, naoma

---

* **5:9** Sa Paul kedeae kekedee nai fua wane famamana ki 'i Korin, suifatai nia ka fi kedeae buko 1 Korin.

na wane beli, ma na wane ne kera fasia nunuiru ki. Suli dia kulu to laona molagali ne, nia 'afitai fua kulu ka to fasia wane ta'a 'urinai ki. ¹¹ Boro ma, na ru be nau ku fata sulia nia 'uri, nao kulu si 'ado fainia na wane ne kera saea kera famamana sa Jesus Christ, ma na maurilada ka to ana oeelae, ma kera ka ogalulumu, ma kera ka fasia nunuiru ki, ma kera ka fata ta'a sulia wane ki, ma kera ka kufia ru bubulo ki, ma kera ka beli. Nao mulu si fanga fainia wane 'urinai ki.

¹²⁻¹³ Wane ne nao kera si famamana ana sa Jesus Christ, nao kulu si bobola fua ketolada. God lalau ne kai keto kera. Boro ma dia ta wane akulu na wane famamana nia sasia ta ru ta'a 'urinai, kulu bobola fua ketolana. Sulia na Kekedee Abu be fata 'uri, “Dia ta wane ta'a amulu to laona okue kamulu, mulu kai eresia fasia okue fai kamulu.”☆

6

Na kwaingengela safitana wane famamana ki

¹ Kada ta wane amulu nia kwaingenge fainia ta wane ne famamana laugo, nao si lea fua nia leka siana wane kwaiketoi ki ne nao si famamana ana sa Jesus Christ fuana fa'o'ololana. Boro ma nia lea fua nia kai leka lalau siana wane God ki, fua ne kera kai fa'o'olosia na ru nai. ² Tala'ana mulu saitamana go ana ne wane God ki kera kai ketoa wane ki laona molagali. Ma sulia mulu bobola fua sasilae 'urinai, mulu saitamana laugo ana ne mulu kai fa'o'olosia ga 'amulu ka ru ki ana kada ne. ³ Tala'ana mulu saitamana ga 'amulu ne kulu kai ketoa 'ainsel ki. Nia ne, ka tasa 'asiana

☆ 5:12-13 Diutronomi 13:5

fua kulu ne kulu bobola fua fa'o'ololana ka ru ki ana kada ne. ⁴ Dia ta wane amulu kwaingenge fainia ta wane laugo ne nia famamana, nao nia si lea fua lekalae siana wane abu famamana ki fua fa'o'olosilana ru nai. ⁵ Kada ta wane amulu nia leka siana ta wane kwaiketoi 'urinai, nia ta'a 'asiana ma na ru ni 'ekelae fafia. Nau ku fia alamia tani wane famamana 'i fere kamulu kera lioto, ma kera ka saitamana ga 'ada ana fa'o'ololana ru ki safitamulu. ⁶ Boro ma kamulu, ana kada ta wane nia kwaingenge fainia ta wane laugo 'i safitamulu, nia ka leka siana na wane kwaiketoi ne nao si famamana sa Jesus Christ fua fa'o'ololana. Ma ru nai nao si lea!

⁷ Ma ana kada ne mulu kwaingenge fai kamulu kwailiu, nia fatainia ne nao mulu si ro go sulia na kwaidorie sa Jesus Christ. Na kwaikfusie ne mulu sasia ana kada ne 'i maana wane abu famamana ki, nia nao si lea. Nia te lea dia mulu kai alamaiania wanefuta kamulu ki kera ka fulia ru ta'a ki amulu, ma kera ka ngalia ru kamulu ki, ma nao mulu si leka fuana wane kwaiketoi ki. ⁸ Boro ma mulu wane ne famamana ki, mulu sasi ta'a fua mulu kwailiu, ma mulu ka beli kamulu kwailiu na.

Mulu kai to fasia oelae

⁹ Kamulu saitamana wane ne abulolada ta'a ki, 'afitai kera ka to laona toae ne God kai gwaungai fafia. Nao mulu si famamana ana ta sukee. Wane ne kera to ana oelae, ma wane ne kera fosia na nunuiru ki, ma na wane oee ki, ma welewane ne kera oee fainia welewane ki, ma keni ki ne kera oee fainia laugo keni ki, ¹⁰ ma wane beli ki, ma wane ogalulumi ki, ma wane ne kera ku bubulo

ana waeni, ma wane ne kera fata ta'a ki sulia wane 'e'ete ki, ma wane kwaigae ki, wane nai ki nao ta wane ada si ru laona toae ne God kai gwaungai fafia. ¹¹ Ana kada be suina kau, tani wane amulu ne abulolamulu 'urinai. Boro ma ana kada ne, God manatalugea na abulo ta'alaie kamulu ki, ma mulu ka falu na fasia na abulo ta'alaie kamulu ki, ma God ka kwalo kamulu na fua nia talana. Sulia na 'Aofia kulu sa Jesus Christ fainia na Anoeru God kulu keroa kwate kamulu ka 'o'olo na.

Mulu kwatea na noni mulu fua God

¹² Ta wane amulu fata 'uri, “Nau ku saitamana nau sasia ga 'aku ru ki tafau.” Nau ku olisi 'uri ana, “Sui boro ma 'ana 'oe saitamana sasilana ru ki tafau, ru ki tafau nao si lea fuamu.” Nau laugo, nau ku saitamana nau ku sasia ga 'aku ru ki tafau. Boro ma nao nau si alamatainia ta ru ka gwaungai fafi nau. ¹³ Ma ta wane amulu lau ka fata 'uri, “Na fanga ru na fuana guina wane, ma na guina wane ru na fuana fanga.” Nau ku rokisi 'uri laugo ana, “God kai fasuia na fanga fainia na guina wane.” Ka 'urinai laugo, na noni kulu nao lau ru fuana oeelae, sulia na 'Aofia nia saungainia noni kulu fua nia talana. Ma na 'Aofia ka ada sulia laugo noni kulu. ¹⁴ God ka taea na 'Aofia sa Jesus fasia na mae, ma nia kai taea noni kulu laugo ana nikilalae baita nia.

¹⁵ Mulu saitamana kulu wane ne kulu fama-mana ki, noni kulu nia ta bali ga ana nonina sa Jesus Christ. Nia ne, nao si bobola fua kulu kai sasia ta ru ana ta bali ana nonina sa Jesus Christ fua 'adolae fainia ta keni sesele! ¹⁶ Tala'ana mulu kai saitamana ne dia ta wane tio fainia na keni

sesele, na ro nonidaro alua na te noni. Sulia ne Kekedee Abu be fata madakwa ana ka 'uri, "Ro wane ne ki keroa alua na te noni ru."☆ 17 Aia, ma na wane ne famamana ana 'Aofia sa Jesus, na maurilana fainia na maurilana sa Jesus keroa alua go te ru.

18 Mulu kai to fasia na oeelae. Ta'alae ki tafau ne wane ki fulida nao si falia go nonida, boroi ma wane ne kera to ana oeelae ki kera falia nonida talada. 19 Tala'ana mulu ka saitamana go ana ne noni kulu na kula ni tolai na Anoeru Abu ne God kwatea fua kulu. 'Urinai, nao lau kulu tala kulu ne gwaungai fafia noni kulu, sulia kulu ne ru God ki. 20 Sulia God nia foli kulu ana na maelana Wele nia. Nia ne, ru ki tafau ne mulu sasia ana noni mulu, mulu kai sasi lea ana fua fuusi 'inito ana God.

7

Famanatalae sulia na araie

1 Aia, nau ku kedea na kau na lulae nau sulia ledilae kamulu ki be mulu kekede ma mulu ka ledia mai. Kamulu ledi 'uri, "Uri ma, nia lea fuana wane nao si tio fainia 'afe nia?" 2 Ma nau ku saea, nia lea fuana wane ki tafau kera ka too ana 'afe ki, ma ka lea laugo fuana keni ki tafau kera ka too ana arai ki, sulia wane 'oro ki kera oee. 3 Ma nia lea fuana arai ka tio fainia na 'afe nia. Ma ka lea laugo fuana 'afe ka tio fainia na arai nia. Sulia nao nia si lea fuana ta wane 'adaro ka noni'ela ana ta ai. 4 Sulia ne na keni nao si baita ana nonina talana, boroi ma na arai ne nia baita ana 'afe nia. Ka 'urinai laugo fuana wane, nia nao si baita fuana nonina

---

☆ 6:16 Jenesis 2:24

'ana talana, boroi ma na 'afe nia laugo ne baita fuana. ⁵ Nia nao si lea fua keroa ka to 'e'ete fasi keroa kwailiu. Sui boroi 'ana ka 'urinai, dia keroa alafafia fuana tolai fasia tio okue fuana ta kada tu'u fua ne keroa ka fua ngangata, nia lea ga 'ana. Sui 'ali'ali laugo keroa ka oli keroa ka tio oku lau, fasia sa Saetan ka liufi keroa ana ilitoe ki, sulia nia ngwaluda fua mulu fuana rolai sulia na kwaidorie ta'a ki. ⁶ Mulu fafurongo lea: Nau ku alamatainia ne keroa kai to fasia tio okue fai keroa kwailiu sulia ta ka kada kokoru. Boroi ma nao nau si fata talingai ne kamulu kai sasi 'urinai. ⁷ Laona manatoku talaku, dia wane ki tafau ka to dia nau ne nao si too ana ta 'afe, nia lea. Boroi ma nau ku saitamana na kwatee ne God kwatee fua kulu nao si bobola tafau. Sulia na kwatee nia fuana tani wane nia ngwaluda fuana tolai taifilida. Ma na kwatee nia fuana tani wane lau, nia ngwaluda fua kera kai to oku laona araie.

⁸ Kada nai nau ku fata fuana 'oru wane ki ma na gwa 'oru keni ki, nau ku saea nia lea 'asiana dia mulu kai sasi suli nau ne nao nau si arai. ⁹ Boroi ma, dia nia 'afitai fua tani wane amulu fua mulu ka noni'ela ana kwaidorie kamulu ki ana noni, nia lea fua mulu kai 'afe ma mulu kai arai. Sulia nia lea fua mulu kai arai 'amulu ma mulu kai 'afe 'amulu fasia mulu ka too ana 'afitaie ana kwaidorie ana noni.

¹⁰ Kada nai laugo nau ku fata fua mulu ai ne mulu arai tafau ma mulu ka 'afe tafau na ki, nau ku saea na taki ne nao lau sulia lioku, boroi ma na taki na 'Aofia lalau. Na 'afe nao si fasia na arai nia. ¹¹ Ma dia ta 'afe ka fasia na arai nia, lea fua nia ka oli mai fua ne keroa ka to oku lau. Ma

dia nao, nia si bobola fua nia ka 'afe lau. Ma na wane nao si lukasia 'afe nia.

¹² Nau ku fata lau fua mulu wane famamana ne mulu adea ta ai ne nao si famamana. Nau ku saea na fatae nau na talaku ga 'ana, ma nao lau na fatae talingai na 'Aofia. Dia ta wane famamana ana sa Jesus Christ, ma nia ka too ana 'afe ne nao si famamana, ma na keni nao si lukasia arai nia, na wane nai laugo nao si lukasia na 'afe nia. ¹³ Ma ka 'urinai laugo fuana keni ne famamana. Nao nia si lukasia arai nia ne nao si famamana dia na arai nia doria keroa ka to oku.

¹⁴ Nao 'oe si fasia sulia ta keni famamana, ma na arai nia nao si famamana, God kai fafalua laugo na arai nia, sulia na 'afe nia. Ma 'urinai laugo, God ka fafalua na keni ne nao si famamana sulia na arai nia ne famamana ana sa Jesus Christ. Dia ru nai nao si mamana, wele keroa ki dia wele na wane ne nao si famamana. Boroï ma kulu saitamana na ne wele keroa ki wane God ki na.*

¹⁵ Dia ta ai amulu too ana ta arai naoma ta 'afe ne nao si famamana, ma na arai nai naoma na 'afe nai ka fasia na, mulu kai alamatainia fua nia ka leka na 'ana. Sui boroï 'ana God alamatainia na ru nai , nia dori kamulu ka to ana aroaroe fainia 'afe naoma na arai ne nao si famamana sa Jesus. ¹⁶ Sulia wane ne kera famamana ki, nao kera si saitamana lea ana ne 'afe nia naoma arai nia kai famamana, naoma dia nao ka nao go.

¹⁷ Wanefuta nau ki, tolamulu nia 'uta kada ne mulu famamana ana God, nia nao si lea ne mulu kai talana. Nia ne na 'Aofia nia doria. Nia na

---

* **7:14** Na wane 'i Korin ki kwaisae dia na wane famamana adea na keni nao si famamana, nia fasua arai nia. Ka 'urinai boroï, sa Paul saea laona verse 12 ka dao ana 14, nao nia si mamana.

ne famanatalae nau fuana wane famamana ki ana fere ki tafau. ¹⁸ Sulia nia 'urinai, ta wane ne ka 'ole 'unge sulia na falafala wane Jiu ki, dia nia ka famamana ana sa Jesus Christ, nao nia si lafua na maetoto nai ana 'ole 'ungelae. Ma ka 'urinai laugo, dia na wane ne nia nao lau Jiu, ma nia ka famamana ana sa Jesus Christ, nao nia si 'ole 'unge. ¹⁹ Dia ta wane ka 'ole 'unge naoma ka nao, nia si 'initoa go ana. Sulia na ru 'initoa ne, nia ro lalau sulia taki God ki. ²⁰ Kamulu tafau, mulu kai leka sulia tolai ne mulu to mai ana 'i nao ana kada God rii 'uri kamulu. ²¹ Sulia nia 'urinai, dia 'oe ne wane rao 'o'oni ana kada 'oe famamana, nia lea ga 'ana, 'oe uu ngasi na. Boroī ma, dia ka ngwaluda fuamu 'oe to sakwadola, 'oe kwate 'oe talamu fua 'oko to sakwadola. ²² Kada na 'Aofia rii 'uria na wane ne rao 'o'oni, nia alu nia ka sau ana wane sakwadola na 'Aofia. Ma ka 'urinai laugo na wane to sakwadola ne sa Jesus Christ ka rii 'uria, nia ne wane rao 'o'oni sa Jesus Christ. ²³ Aia, God foli kamulu ana na maelana sa Jesus Christ. Nia ne, nao mulu si rao 'o'oni fuana wane ki. ²⁴ Wanefuta nau ki, na tolai 'uta ne mulu to mai ana kada kamulu famamana God, nao si lea fua mulu ka talana, boroī ma mulu kai to lea fainia God.

²⁵ Aia, na ledilae kamulu sulia na wane ne nao si too 'ua ana ta 'afe naoma ta ai ne nao si too 'ua ana ta arai, nao nau si too ana ta taki fasia na 'Aofia. Boroī ma, nau ku kedea na manatalaku ga 'ana, ma mulu ka fito aku sulia nau na wane ne 'Aofia kwaimanatai aku. ²⁶ Ma na manata nau nia 'uri: Sulia kulu wane famamana ki kulu dao to'ona 'afitaie baita ana kada ne, nia lea ne dia mulu kai to ana tolai ne mulu to mai ana 'i nao.

²⁷ Nia ne, dia ta wane too na ana 'afe, nao nia si fasia na. Ma dia ta wane nao si too 'ua ana ta 'afe, nao nia si nani 'uria ta keni fuana adelana. ²⁸ Ma sui boroi 'ana ka 'urinai, dia ta wane ka arai, nia nao si abulo garo go. Ma ka 'urinai laugo, dia ta keni ka 'afe, nia nao si abulo garo go. Aia, sulia te ne nau ku saea fua mulu nia ka lea dia nao mulu si arai ma nao mulu si 'afe, sulia nau ku doria fua nao kamulu si too ana 'afitaie 'oro ana molagali.

²⁹ Aia, wanefuta ki, na fadalana fatae nau 'uri: Na maurilakulu nao si tau go laona molagali ne. Nao go ta ru ana dia 'oe arai naoma ka nao. ³⁰ Nao go ta ru ana dia 'oe angi, naoma 'oe ngwaela, naoma 'oe foli, naoma 'oe si too go ana ru ki. ³¹ Nia ka 'urinai laugo, na wane ne manata 'abero sulia ru ana molagali ki, kera nao si sasi lau dia ne ru nai ki baita laona maurilada, sulia na molagali ne karangi ka suina.

³² Aia, nau ku doria ne na 'afitaie laona molagali ne nao si fa'abero kamulu. Na wane ne nao si arai, nia 'abero go ana na rae fuana 'Aofia. Nia doria faeelelana 'Aofia. ³³ Boroi ma na wane ne arai, nia manata 'asiana sulia ru ki ana molagali, sulia nia doria faeelelana 'afe nia. ³⁴ Ma ana kada ki tafau nia manata sulia ro ru ki, na kwaidorie na 'afe nia ma na kwaidorie na 'Aofia. Ma ka 'urinai laugo, na keni ne nao si too ana arai, nia manata go 'uria na rae fuana 'Aofia, sulia nia kwatea na maurilana ma na nonina fuana God. Boroi ma dia ta keni too ana arai, nia ka manata ga 'ana sulia na ru ki laona molagali, sulia nia doria faeelelana arai nia. ³⁵ Ma nao nau si saea ru nai ki fuana

kwatelana 'afitaie fua mulu. Boro ma, nau ku saea ru nai ki, sulia nau ku doria 'adomilamulu, fua mulu kai rao lea, ma mulu kai kwaimani ana 'Aofia, ma nao lau ru fua luilamulu.

³⁶ Aia, dia ta wele daraa too ana ta keni sari ne kera alu fafia fuana, ma dia na kwaidorie nia ana noni 'e baita 'asiana, ma nia ka doria adelana na keni sari nai, nia lea fuana nia ka adea 'ana. Ma dia nia adea na keni nai, keroa si abulo ta'a go. ³⁷ Boro ma, dia wele daraa nai ka noni'ela ana araie, ma dia nia ka saitamana dau fafia na kwaidorie nia ana noni, nia lea fua nia nao si adea ta keni sari. ³⁸ Nia ne, kai lea ga 'ana dia kamulu arai ma mulu ka 'afe. Boro ma nia lea ka tasa dia nao mulu si arai naoma mulu si 'afe.

³⁹ Aia, ma dia ta keni ka too ana arai, nao si lea fua nia ka lukasia arai nia. Boro ma dia na arai nia ka mae, na keni nai saitamana ka 'afe lau fua ta wane ne nia doria, boro ma wane ne nia famamana ana sa Jesus Christ dia nia laugo.

⁴⁰ Ma sui boro ma 'ana ka 'urinai, dia nia nao si 'afe lau, nia kai eele ka tasa. Nia ne manataku ga 'ana 'urinai, boro ma nau ku fia na Anoeru Abu God na ne fatainia fuaku.

8

Famanatalae sulia na fanga ne kera afafu ana nunuiru ki

¹ Aia, nau ku kedea ku olisia kau na ledilae kamulu sulia na fanga ne kera afafu ana nunuiru ki.

Nia mamana, kulu tafau go kulu saitamana ru 'oro ki sulia God. Sui boro ma 'ana ka 'urinai, nia nao si lea fua kulu ka naunau sulia saitamarue kulu ki. Boro ma, kwaimanie ne kwate ma kulu

ka kwai'adomi akulu kwailiu. ² Ma sa ti ne ka saea nia saitamaru 'asiana, nia nao si saitamana go ana ta ru. ³ Boro ma na wane ne kwaimani ana God, God saitamana.

⁴ Iu, sulia na fanga ne kera afafu ana nunuiru ki, kulu saitamana nunuiru ki, nao kera si mauri mamana. Sulia kulu saitamana taifilia God go ne mamana. ⁵ Sui boro ma 'ana tani wane kera ka fosia ru 'oro ki 'i langi ma laona molagali, ma kera ka saea ru nai ki ne god ki ma na 'aofia ki, ⁶ kulu saitamana te God go ne to, ma nia na Maa ne saungainia ru ki tafau, ma kulu ka mauri fua ne kulu kai rao fuana. Ma kulu too ana te 'Aofia go sa Jesus Christ ne 'adomia God fuana saungailana ru ki tafau, ma nia ka kwatea laugo na maurie fua kulu.

⁷ Ma tani wane ne kera famamana, nao kera si saitamana go ana na nunuiru ne nao lau ru mamana ki. Ma sulia tau na mai, kera ada to'ona wane ki kera fosia nunuiru 'oro ki, kera ka manata ne na fanga ne kera afafu ana nunuiru ki, nia fanga na ana nunuiru ki. Ma ngwaluda fua kera ka kwaimanatai dia kera 'ania na fanga 'urinai, ma kera ka fia ne kera fulia ru ta'a ma kera ka bilia 'i maana God. ⁸ Boro ma nau ku saea fua mulu, 'afitai fuana ta fanga ka kwai'adomi akulu fuana faeelelana God. Sulia dia kulu 'ania ta fanga, nia ru 'o'oni ga 'ana ana God, ma dia nao kulu si 'ania, nia nao si 'e'ete go.

⁹ Sui boro ma 'ana ka 'urinai, mulu kai ada suli kamulu, fasia mulu ka sasia tani wane famamana kera ka sasia ta ru ne manatalada talada saea fuada ne kera garo fua sasilana. ¹⁰ Mulu kai madafi kamulu fasia ru ne ka fuli: Wane

famamana ne kera manata sulia ne nia garo fuana 'anilana fanga ne kera afafu ana nunuiru ki. Ma kera ada to'ona mulu 'ania fanga nai laona beu abu na nunuiru. Kamulu saitamana nia nao si garo fuana 'anilana fanga 'uri ki. Boro ma mulu kai raduda fuana 'anilana fanga ne kera afafu ana nunuiru, ma kera kai sasia ru ne mangoda saea fuada nia garo. ¹¹ Ma 'urinai na wanefuta kamulu ne famamanae nia si nikila 'ua, na maurilana kai ta'a, sulia na abulolamulu ana saitamaru lamulu. Ma wane nai, sa Jesus Christ mae na fuana. ¹² Kada mulu fulia ru ta'a ana tani wane famamana ana radulada fuana fulilana ru ne kera manata sulia nia garo, mulu fulia ru ta'a laugo ana sa Christ. ¹³ Nia ne, 'afitai 'asiana nau ku 'ania ta fanga ne wanefuta nau ada to'ona ma ka leka garo. Sulia nao nau si doria ne nau kwatea ta wanefuta 'aku ka sasia ta ru ne manatana talana saea fuana ne nia garo fua sasilana.

9

Nikilalae ma raoe Lifurongo ki

¹ Aia, nau ne, nau ta wane aluge. Ma nau ne ta wane lifurongo, ma nau ku ada to'ona na sa Jesus na 'Aofia kulu. Ma mulu famamana ana 'Aofia sulia na raoe nau fuana. ² Nia ne, mulu ka saitamana nau na ne ta wane lifurongo, boro 'ana tani wane kera saea nao. Mulu saitamana tafau na, sulia na famamanae kamulu ki ana na 'Aofia ne fatainia nau ta wane lifurongo mamana.

³ Ana kada tani wane kera balufi nau, nau ku olisi 'uri ada: ⁴ Nau ku too ana nikilalae fuana

ngalilana fanga ma na kulae fasia sa tifaída ne nau ku famanata kera. Sui boroi 'ana ka 'urinai, nau si ngalia. ⁵ Ma nau ku too ana nikilalae fuana sasilae sulia sa Pita fuana tani lifurongo, ma wanefuta sa Jesus ki, ne kera too ana 'afe famamana ki ne kera leka faída ana lekalada. Sui boroi 'ana ka 'urinai, nau nao si too ana ta 'afe. ⁶ Sa Banabas fai nau, karo too laugo ana nikilalae dia tani lifurongo fua ngalilana malefo fua karo si 'abero ana raoe 'e'ete. Sui boroi 'ana ka 'urinai, karo rao laugo fuana folilana fanga karo ki. ⁷ Ma ta wane ni omee boroi, nia nao si sasia na raoe 'e'ete fuana folilana na fanga nia. Ma ta wane ne nia fasia mege ru ki, nia saitamana 'anilana na fueru ana 'ai ne nia fasida ki. Ka 'urinai laugo fuana wane ne ada sulia na sipsip nia ki, sulia nia saitamana ka ngalia laugo tani susu fua kufilana.

⁸ Ma nao lau ru nai ki taifilida ne nau ku fabolotania ana ru ki laona molagali ne. Sulia taki fasia sa Moses ki saea laugo ru nai. ⁹ Sulia laona taki sa Moses ki, nia fata 'uri, “Na buluka ne rao fuana urilana na mege ru ki, nia saitamana ka 'ania tani ru, ma nao 'oe si bokota ngiduna.”[✧] Ma God nao si fata ana ru nai sulia buluka ki ga 'ana. ¹⁰ Boroi ma nia fata laugo suli kalu wane famanata ki ana Farongoe Lea. Nia na ne, wane fasia na mege ru ki ma na wane ne ka ngeda ru, keroa tafau go ne keroa kwaimakwali fua ngalilana tani fue 'ai ana kada ana uni 'ai maua. ¹¹ Ka 'urinai laugo fua malu, sulia kalu fata taloania na Farongoe Lea fua mulu dia ta wane be fasia na mege ru laona ano. Nia ne, lea

---

✧ 9:9 Diutronomi 25:4

fuana kalu ka ngalia ru lea ki fasi kamulu fuana maurilamalulu laona molagali ne. ¹² Ma dia tani wane ne famanata kamulu kera bobola fuana ngalilana ru nai ki fasi kamulu, tama kalu bobola ka tasa fuana ngalilana ru nai ki fasi kamulu. Sui boroi 'ana karo ka too ana nikilalae 'urinai, nao karo si gani kamulu go 'uria ta ru, sulia karo nonimabe fuana liulae laona 'afitaie ki, fua wane 'oro ki kera kai rongo 'ali'ali ana Farongoe Lea sulia sa Jesus Christ.

¹³ Kamulu saitamana wane ne kera rao laona Beu Abu God, kera ngalia fanga kera ki fasia laona Beu Abu God, sulia kera 'ania afafue ki fasia na fulifue nai. ¹⁴ Ka 'urinai laugo, na 'Aofia ka saea wane ne kera farongo ana Farongoe Lea, kera bobola kera ka ngalia ru ki fuana maurilada laona molagali fua rae nai.

¹⁵ Sui boroi 'ana nau ku too ana nikilalae fuana ngalilana ru nai ki fasia wane ne nau ku famanatada ki, nao nau si gania ta ru fasia ta wane. Ma 'i ta'ena, nau nao si kedea na ru ne fua ne nau ku ngalia ta ru. Nau ku fata lea aku talaku, sulia nau si ngalia ta ru fasia wane ne nau ku famanatada ki. Ma ka lea dia nau ku mae ana fioloe suifatai nau ku fi gani kamulu 'uria ta ru, sulia nau nao si doria na fata lea laku ka alua ga 'ana ta ru 'o'oni 'urinai. ¹⁶ Ma nao si ngwaluda fua nau ku fata naunau sulia na 'ainitalolae ana na Farongoe Lea, sulia na 'Aofia eresi nau fuana sasilana. Nia ne, kwaekwae nia fuaku kai baita dia nao nau si farongo ana Farongoe Lea. ¹⁷ Dia nau ku 'ainitalo sulia na kwaidorie nau, nia ngwaluda fua nau ku ngalia na malefo. Boroi ma nao nau si makwalia ta

malefo, sulia God fito'oku fuana sasilana na raoe ne nia eresi nau mai 'uria. ¹⁸ Aia, te ne kwaiarae nau fuana raoe ne? Na kwaiarae nau, nia ne fuana farongoe ana Farongoe Lea fuana wane ki, ma nao nau si ngalia ta folifolie fuana te ne nau ku sasia, sui boroi 'ana ka bobola fuana ganilae 'uria tani ru fuaku.

¹⁹ Ru ne fadaa ana ne nao ta wane si usungai nau fua rolae suli nia, suli nia foli nau. Sui boroi 'ana ka 'urinai, nau ku rao nikila fuana wane ki tafau dia ta wane rao, fua ne wane 'oro ki kera kai famamana sa Jesus Christ. ²⁰ Nia ne, ana kada nau ku to fainia wane Jiu ki, nau ku rosulia falafala Jiu ki, fua nau ku kwai'adomi ada fuana famamanae. Ma sui boroi 'ana nao nau si to farana taki sa Moses ki, nau ku ro laugo sulia dia kera, fua ne nau 'afida fua famamanae. ²¹ Nia 'urinai laugo ana kada nau ku to fainia wane nao lau Jiu ki, nau ku rosulia falafala kera ki, ma nao nau si rosulia falafala Jiu ki, fua ne nau 'afida fua famamanae. Ma nao nau si saea ne nau ku aburongo ana taki God ki, sulia nau ku ro lalau sulia taki sa Jesus Christ ki. ²² Ma ka 'urinai laugo, ana kada nau ku to fainia na wane ne famamanae kera ki nao si nikila 'ua, nau ku to dia kera laugo, fua ne nau ku 'afida. 'Urinai, ana falafala 'oro ki, nau ku to dia wane ki tafau, fua ne nau 'adomia tani wane ada 'uria famamanae ana sa Jesus Christ. ²³ Nau ku sasia ru nai ki, fua ne wane 'oro ki kera kai famamana ana Farongoe Lea, ma nau ngalia ru lea ki ne Farongoe Lea fata sulia.

Dau fafia maurilamulu

24 Aia, kamulu saitamana dia na laee , wane 'oro ki ne kera lae, boroï ma te wane go ne liufida ma ka ngalia na kwaiarae. Aia, kamulu wane ne famamana sa Jesus Christ, mulu kai rao nikila 'uria rolae sulia na kwaidorie God dia ta wane ne lae 'ali'ali ka tasa ana laee, fua God kai kwaiara kamulu. 25 Aia, ma na wane ne doria leka ana laee, nia kai dau fafia nonina talana, fua ne nonina kai bobola fua lae 'ali'ali, ma nia kai ngalia ta kwaiarae ne saitamana kai funu ga 'ana. Ma wane ne kulu famamana ki, kulu kai dau fafia noni kulu talaka fua kulu kai ngalia na kwaiarae ne toto firi. 26 Nia ne, nau ku dau fafia noniku talaku dia ta wane ne lae 'ali'ali ma ka leka 'o'olo 'uria kula ni fasuilana laee. Ma nau ku dia laugo ta wane ne firu 'ana kwaikumulie ma na kumue nia ki nao si tala na. 27 Ma nau ku dau fafia noniku, fasia nau na wane ne nau ku famanata wane ki boroï, God nao si kwaiara nau go.

10

Wane famamana ki nao mulu si fosia nunuiru ki

1 Wanefuta nau ki 'ae, mulu ka manata sulia kobora kulu ki wane Jiu ki. Ana kada God talaida ana na gwa salo, ma kera ka leka tofolo ana asi. 2 Nia dia kera siuabu ana gwa salo fainia na asi fua kera na fafurongo sa Moses ki. 3 Ma kera tafau go ne kera 'ania fanga God kwatea fuada, 4 ma kera ka kufia laugo na kafo ne nia kwatea fuada. Sulia kera kufia na kafo ne leka mai fasia na fau ne God nia kwatea fua ka leka faida. Ma na fau nai na ne sa Jesus Christ, ma nia nao

si leka na fasida. ⁵ Ma sui boroi 'ana God ka kwai'adomi ada 'urinai, abulolada ta'a, ma God nao si eele sulia 'orolada abulolada ta'a. Ma sulia ru nai, kera ka mae laona lofaa 'eke'eke ne kera liu ana.

⁶ Ma ru nai ki ka fuli 'urinai fuada fua ne ka kwatea na fabasue fua kulu ana te ki ne kai dao mai fua kulu dia kulu sasi sulida 'uria dorilana ru ta'a ki, ⁷ ma fua fosilana nunuiru ki dia tani wane ada kera sasia mai 'i nao. Sulia na Kekedee Abu be saea, "Kera to fua fangalae, ma kera ka ku baita, fainia oeelae dia wane baliburi ki."✧ ⁸ Ma kulu ne, nao kulu si sasia oeelae ki dia tani wane Israel ki mai 'i nao, sulia God kwatea kwaekwae fuada ma ro akwala ma olu to'oni wane ada kera ka mae ana te maedangi. ⁹ Ma nao kulu si ilito'ona na 'Aofia dia tani wane ada ne sasi sulia abulo ta'alae kera ki, ma na fa baeko tolo ka 'aleda kera ka mae. ¹⁰ Ma nao kulu si 'uga, sulia tani wane ada kera sasi laugo 'urinai, ma God ka kwatea mai na 'ainsel fua saungilada. ¹¹ Ma osingana te ne ru nai ki ka fuli fuada fua wane ki tafau kera kai saitamana sasilana ru 'urinai ki, God nao si eele go sulia. Ma fatae nai ki ka to na laona Kekedee Abu fua fata fabasue fua kulu ne kulu to laona maedangi 'isi ki.

¹² Aia, ma na wane ne fia ne na famamanae nia nikila, nia ka madafia, fasia nia ka fulia laugo ta ru ta'a. ¹³ Ana kada mulu dao to'ona ilitoe, nia nao lau ta ru falu, sulia wane 'e'ete ki boroi dao laugo to'ona ilitoe 'urinai ki. Ma God ka kwai'adomi ana wane ne kera fito'ona ki, sulia nia nao si luka amulu fua ilitoe ne kai liufia nikilalae kamulu ki. Ma ana kada mulu

---

✧ **10:7** Eksodas 32:6

dao to'ona ilitoe, God kai kwatea na nikilalae fua mulu fua ne mulu kai noni'ela ana abulo ta'alaе.

¹⁴ Nia ne, kwaimani nau ki 'ae, mulu kai to fasia na fosilana nunuiru ki. ¹⁵ Aia, ma mulu wane lioto ki na. Nia ne, mulu kai manata lea sulia fatae nau ki, ma dia mulu alafafia, mulu ka rosulia. ¹⁶ Aia, ma sulia na Fanga Abue, ana kada kulu ku ana titiu, kulu 'ado fainia ana 'abuna sa Jesus Christ. Ma na beret ne kulu ngiia, kada kulu 'ania, kulu 'ado na fainia ana nonina sa Jesus Christ. Ma kulu tangoa God sulia ru nai ki. ¹⁷ Ma te lifu beret go ne sa Jesus. Sui boroi 'ana kulu ka 'oro, kulu te noni go, sulia kulu 'ado ga ana te lifu beret nai.

¹⁸ Aia, mulu ka manata sulia wane Jiu ki. Kada tani wane ada ne kera 'ania te ne kera afafu ana God fafona fulifue, kera 'ado laugo ana fosilana God. ¹⁹ Nau ku saea nunuiru ki ma na fanga kera afafu ana nunuiru nao si 'initoa. Sulia kulu saitamana ru nai ki ru 'o'oni ki ga 'ana. ²⁰ Ma nau ku saea, ana kada kera afafu ana nunuiru, kera fosia anoeru ta'a ki, ma nao kera si fosia go God. Nia ne, nao nau si doria mulu kai 'ado fainia anoeru ta'a ki. ²¹ Sulia nao mulu si bobola fuana kulae ana titiu na 'Aofia ana Fanga Abu ma fasia na titiu anoeru ta'a ki laugo. Ma nao mulu si bobola fuana 'anilana na Fanga Abu na 'Aofia fainia na fanga anoeru ta'a ki laugo. ²² Dia kulu sasi 'urinai, na 'Aofia kai guisasu fua kulu. Ma nao kulu si bobola fua uulae 'usia na kwaekwae nia.

²³ Tani wane kera fata 'uri, “Kulu saitamana sasia ga akulu ru ki tafau ne kulu doria, sulia nia nao si abu go fua kulu.” Boroi ma nau ku

saea, “Ru ki tafau nao si lea, ma ru ki tafau nao si kwai'adomi akulu kwailiu.” ²⁴ Nao kulu si manata ga 'akulu sulia te ki ne lea fua kulu ga 'ana. Boro ma kulu kai manata laugo sulia te ne 'adomia laugo wane 'e'ete ki.

²⁵ Nia lea ga 'ana fua 'anilana te ne mulu folia 'i maana usie. Ma nao mulu si manata 'abero sulia na ru nai leka mai fasia 'i fai. ²⁶ Nao ta fanga ne abu fua kulu ka 'anilana, sulia na Kekedee Abu be saea, “Na molagali ma ru ki tafau 'i laona, ru 'Aofia ki tafau go.”✧

²⁷ Ma dia ta wane ne nao si famamana sa Jesus Christ sae 'oe fuana fangalae 'i lume nia, ma 'oe leka, 'ania te ki ne nia kwatea fuamu fua 'anilana. Nao 'oe si manata 'abero 'uria ledilana dia na fanga ne kera afafu ana nunuiru. ²⁸ Boro ma dia ta wane saea fuamu, “Na fanga ne kera afafu ana nunuiru ki,” 'urinai nao 'oe si 'ania fanga nai, fasia na manatana wane nai ka manata ruarua. ²⁹ Ana manatae wane 'oe nia lea ga 'ana, boro ma manatana ta wane 'e'ete ne kamulu nao si falia.

Aia, ta wane ledi 'uri aku, “Dia nao ta fanga si abu fuaku, 'uta ne nao nau si bobola fua 'anilana sulia manatana ta wane 'e'ete? ³⁰ Ma dia nau ku tangoa God fafia fanga nau, 'uta ne ta wane 'e'ete ka balufi nau fafia na fanga ne nau ku tangoa God fuana?”

³¹ Aia, nau ku olisia nau ku 'uri: Ru ki tafau ne 'oe sasia, ma dia 'oe fanga, naoma 'oe ku, 'oe sasia ru nai ki tafau fua ne wane ki kera kai tangoa God. ³² Mulu kai to ana tolai ne nao si kwatea ta 'afitaie fua ta wane Jiu, naoma ta wane ne

---

✧ **10:26** Psalm 24:1

nao lau Jiu, naoma fua ta wane famamana ana God. ³³ Mulu kai dia nau, sulia nau ku sasi 'uria faeelelana wane ki tafau ana ru ne nau ku sasida ki. Nao nau si manata 'uria faeelelaku talaku, boroi ma nau ku manata 'uria faeelelana wane ki tafau, fua kera kai too ana maurie firi.

11

¹ Nia ne, mulu ka to dia nau, dia laugo ne nau ku to dia sa Jesus Christ.

Falafala 'o'olo sulia folae

² Nau ku tango kamulu sulia mulu manata to'oku sulia maedangi ki tafau, ma mulu ka leka sulia na famanatalae ne nau ku kwatea fua mulu. ³ Ma nau ku doria mulu kai saitamana sa Jesus Christ nia gwaungai fafia wane ki tafau, ma arai ki kera ka gwaungai fafia 'afe kera ki, ma God ka gwaungai fafia sa Jesus Christ. ⁴ Dia ta te wane nia 'afua gwauna kada nia foa naoma ka farongo ana fatalana God, nia fatu'ua Christ na nai. ⁵ Boroi ma dia ta keni nao si 'afua gwauna kada nia foa naoma kada nia farongo ana fatalana God, nia fatu'ua na arai nia. Nia bobola ga 'ana fainia 'afe ne sufi kori ana ifuna gwauna tafau. Na keni ne ka sasi 'urinai, nia dia ta keni ne kera sufi koria ifuna fuana fa'ekelana. ⁶ Kada nia nao si 'afu fafia na gwauna, nia dia nia sufi kori ana ifuna. Nia ne, lea fua keni ka alua na ru fua 'afulae fafia na gwauna, sulia ru ni 'ekelae fuana keni ka sufia ifuna naoma ka sufi kori ana ifuna. ⁷ Aia, ma welewane ki ne, nao si 'afu fafia gwauda, sulia God saungainida dia nia talana, ma kera ka fatainia na 'initoe nia. Ma keni ki, kera ka fatainia na 'initoe welewane ki. ⁸ Sulia

kada God saungainia na welewane eteta, nao lau keni ne fafuta nia. Ma na keni eteta, God ka saungainia fasia na nonina na welewane eteta. ⁹ Ma God nao si saungainia na welewane fuana 'adomilana na keni. Boroï ma nia saungainia na keni fuana 'adomilana na welewane. ¹⁰ Nia ne, keni ki kera ka too ana ru fuana 'afulae fafia gwauda fua 'ainsel ki boroï kera ka saitamana keni ki kera fuusi baita ana arai kera ki. ¹¹ Boroï ma fua kulu wane ne kulu famamana na 'Aofia, wane ma keni, kulu bongi kulu kwailiu. Na keni kai 'adomia na welewane, ma na welewane kai 'adomia na keni. ¹² Sui boroï 'ana na keni eteta ka leka mai fasia nonina welewane eteta, 'i ta'ena na keni ne fafuta welewane. Aia, ma ru ki tafau leka mai fasia God.

¹³ Mulu kai manata basi sulia te ne lea. Mulu kai saitamana, nao si lea ne keni ka foa dia nia nao si 'afua gwauna. ¹⁴ Ma wane ki ne, kulu saitamana God nao si saungainia na welewane fua ne kera ka too ana ifu gwala dia keni ki. Ma dia na ifuna welewane ka 'urinai, nia 'eke 'asiana. ¹⁵ Boroï ma, dia na keni ka too ana ifu gwala, adalae to'ona lea 'asiana. Sulia God kwatea na ifu gwala fua ne ka 'afu fafia ana gwauna. ¹⁶ Aia, dia ta wane ne nao si doria alafafia na famanatalae nau sulia ru ne, na olosi nau fuana 'uri: Nao go ta falafala 'e'ete ne kalu famanata ana. Ma sa tifaida ne kera famamana ana God laona mae fere ki tafau, kera sasi laugo 'urinai.

Falafala 'o'olo sulia na Fanga Abue

¹⁷ Aia, ma sulia na ru nau ku kekede na fua mulu kada nai, nao nau si tango kamulu. Sulia

kada kamulu oku fua folae, abulolae kamulu ki ta'a, ma nao mulu si fanikila go na famamanae kamulu ki, boroi ma mulu fangwatautau lalau. ¹⁸ Na etana ru nau ku balufi kamulu fafia ne 'uri: Nau ku rongoa ana kada kamulu oku ki, mulu to 'e'ete 'i safitamulu, ma mulu ka olisusu fai kamulu kwailiu. Ma nau ku saitamana lea ana tani ru nau ku rongoa nia mamana. ¹⁹ Mamana 'asiana, na daroe nai fatai lea ana sa tifaida ne leka mamana sulia God.

²⁰ Aia, ana kada mulu leka oku mai fuana Fanga Abue, nao lau na Fanga Abu mamana ne mulu 'ania. ²¹ Sulia ta bali amulu fanga baita na amulu, ma nao mulu si 'ado na fainia wane 'e'ete ki. Nia ne, ta bali ana wane kera ka fiolo ga 'ada, ma ta bali amulu ka ku leleka kera ka gwaulilinge na 'amulu. ²² Nia ne, kai lea fua mulu ka fanga basi 'i lume kamulu ki, fua ne nao mulu si fa'ekea wane ne fanga kera ki nao si 'oro. Sulia kada mulu fanga baita 'i maana wane siofa ki, mulu fatainia ne nao mulu si fuusi baita ga ana fikute wane famamana God. 'Uta, kamulu kwaisae nau tango kamulu fafia abulolamulu ne 'urinai? Nao!

Na Fanga Abu

(Matiu 26:26-29; Mak 14:22-25; Luk 22:14-20)

²³ Na famanatalae sulia na Fanga Abue ne nau ku kwatea fua mulu, nau ku ngalia fasia na 'Aofia be nia 'uri: Ana rodo be kera 'olomaelana na 'Aofia sa Jesus fuana malimae nia ki, nia ka ngalia na beret, ²⁴ ma nia ka tangoa God fafia, ma ka ngiia, ka fata 'uri, "Nia na ne noniku ne nau ku kwatea fua mulu. Mulu kai 'ania fuana manatalae to'oku." ²⁵ Ma burina kera fanga ka

sui, 'urinai laugo sa Jesus ka ngalia na titiu, ma nia ka fata lau 'uri, “Na titiu ne, nia usulia na alangaie falu ne God saungainia ana 'abuku. Ana kada mulu kai kufia, mulu kai manata to'oku.”[✧]

²⁶ Nia ne, ana kada ki tafau ne mulu Fanga Abu ana beret fainia na titiu, mulu kai 'ainitalo na ana maelana na 'Aofia, ma mulu ka sasi 'urinai leleka ka dao ana olilana mai sa Jesus.

²⁷ Nia ne, dia ta wane 'ania na beret, ma ka kufia na titiu nia 'ana falafala ne ta'a,^{*} nia abulo ta'a ana nonina na 'Aofia fainia na 'abuna. ²⁸ Nia ne, sa ti akulu ne doria ka Fanga Abu, nia ka manata basi sulia na abulolana talana, sui nia ka fi 'ania na beret ma ka fi ku ana na titiu nai.

²⁹ Sulia dia nia nao si manata basi sulia nonina na 'Aofia ana kada nia 'ania beret ma ka ku ana na titiu, nia ngalia na kwaekwaee fuana talana ana kada nia Fanga Abu 'urinai. ³⁰ Nia ne kwatea ma wane 'oro ka matai, ma kera ka ngwatautau, ma tani wane kera ka mae na. ³¹ Ma dia kulu filo kulu tala kulu 'i nao, God nao si keto kulu.

³² Boro ma na 'Aofia nia keto kulu ma ka kwatea na kwaekwaee ki fua kulu ana kada ne, fua ne nia nao si keto kulu fuana mae fainia wane ki laona molagali ana kada kai dao mai.

³³ Nia ne, wanefuta nau ki, ana kada mulu oku mai fuana Fanga Abue, mulu kai to makwali kamulu tafau. ³⁴ Ma dia ta wane ka fiolo, lea fua nia ka fanga basi ana 'i lume nia, suifatai nia ka fi

---

[✧] **11:25** Jeremaea 31:31; Eksodas 24:8   ^{*} **11:27** Sa Paul fata sulia falafala ta'a wane 'i Korin ki kera sasia ana wane ki. Wane famamana todaru ki kera falia na wane siofa famamana ki ana Fanga Abue (11:21-22). Nao kera si tolingia fanga kera 'anida ki. Ma kera sasia daroe ki 'i safitana wane God ki.

leka ana okue, fasia God ka kwatea kwaekwae fua mulu sulia falafala kamulu ki ana kada mulu oku.

Ma, sulia tani ru 'e'ete lau, nau kai olisida ana kada nau leka mai siamulu.

12

Kwatee ki fasia na Anoeru Abu

¹ Aia, wanefuta ki, nau ku kedea na fatae fua olisilana ledilae kamulu ki sulia kwatee ki fasia na Anoeru Abu. Nau ku doria mulu kai saitamana lea ana kwatee ki ne Anoeru Abu nia kwatea fua kulu. ² Mulu saitamana, kada kamulu to 'ua ana falafala 'i naona ne mulu famamana ana sa Jesus, na nunuiru ne nao si mauri ki, kera talai garo amulu. ³ Ma nau ku doria mulu kai saitamana dia na Anoeru God talaia ta wane, nia 'afitai na wane nai ka fata kwaiagi ana sa Jesus. Ma ka 'urinai laugo, dia na Anoeru Abu nao si talaia ta wane, nia 'afitai ka saea sa Jesus ne na 'Aofia.

⁴ Boroi 'ana na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee 'e'ete kwailiu ki, kwatee nai ki safali go mai tafau fasia te Anoeru Abu. ⁵ Sui boroi 'ana na raoe ne na 'Aofia nia doria kulu kai sasida ki nia ka 'e'ete kwailiu, te 'Aofia go ne kulu rao fuana. ⁶ Sui boroi 'ana kulu ka saitamana sasilana raoe 'e'ete kwailiu ki, te God go ne kwai'adomi akulu fua sasilana.

⁷ Ma na Anoeru Abu ka fatainia nikilalae nia fua kulu tafau ne kulu kai rao fua 'adomi lakulu kwailiu. ⁸ Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu kwatea na kwatee fua fatae ana liotoe. Ma fuana tani wane na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fuana fatae ana saitamarue. ⁹ Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na fitoe ne

nikila 'asiana. Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fua guralana wane matai ki. ¹⁰ Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fua sasilana ru ni fanadae ki. Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka 'afida fuana fatae ana fatalana God. Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fua kera ka ada saitamana ru ki ne safali mai fasia na Anoeru Abu naoma ka nao. Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fua fatalae ana fatae 'e'ete ne nao kera si saitamana ki. Ma fuana tani wane, na Anoeru Abu ka kwatea na kwatee fuana fadalana fatae ne kera saea. ¹¹ Sui boroi 'ana nia ka kwatea kwatee 'e'ete ki fua kulu tafau sulia na kwaidorie nia, te Anoeru Abu go ne kwatea.

Te noni ru fainia kula 'oro 'e'ete ki

¹² Kulu na wane ne kulu famamana sa Jesus Christ ki, kulu dia te noni ana sa Jesus Christ ne too ana kula 'oro 'e'ete ki. Ma sui boroi 'ana nia ka too ana bali 'oro ki, nia te noni ru ga 'ana. ¹³ Kulu tafau go, wane Jiu ki, ma wane ne nao lau Jiu ki, ma wane ne kera rao 'o'oni ki, ma wane ne kera aluge ki, kulu dia te noni ru go, sulia te Anoeru Abu go ne siuabu kulu, fua ne kulu kai alua te noni ru. Ma God ka kwatea te Anoeru Abu go ne ka to laona maurilakulu tafau.

¹⁴ Na noni ru nao si too ana te kula go, boroi ma nia too ana bali 'oro 'e'ete ki. ¹⁵ Ma dia na 'ae ka fata 'uri, "Nau nao lau ta bali ana noni, sulia nau nao lau na 'aba," na 'ae nai ta bali ana noni nai. ¹⁶ Ma dia na alinga ka fata 'uri, "Nau nao lau ta kula ana noni, sulia nau nao lau na maa," na alinga ne ta bali ana noni nai. ¹⁷ Ma dia

na noni ru tafau ne na maa go 'ana, nia nao si bobola fuana rongolana ta ru. Ma dia na noni ru tafau ne alinga ga 'ana, nia nao si bobola fuana mokolae to'ona ru ki. ¹⁸ Aia, na noni kulu lea 'asiana, sulia kada God saungai kulu, nia alua ru nai ki tafau go ana noni sulia na kwaidorie nia.

¹⁹ Ma dia na noni too ana te bali go 'ana, nia nao lau na noni mamana! ²⁰ Na noni too ana bali 'oro ki, boroï ma nia te noni go. ²¹ Ma sulia 'urinai, na maa 'afitai ka fata 'uri fuana 'aba, "Aba 'ae, nau nao si dori 'oe go!" Ma ka 'urinai laugo na gwau nao si bobola fuana fatalae 'uri fuana 'ae, "Nau nao si dori 'oe go!" ²² Tani wane kera manata sae tani kula ana noni nia ngwatautau. Boroï ma, 'afitai 'asiana kulu ka mauri dia kula nai ki nao fasi noni kulu. ²³ Ma tani kula ana noni ne kulu saea ne nao si 'initoa go, nia ne kulu kai ada lea sulida. Ma ta kula ana noni ne adalae to'ona si lea go, nia ne kulu kai faofida ana maku. ²⁴ Ma tani kula ana noni ne ada to'oda ka lea, nao kulu si bobola fuana faofida. God saungai 'urinai ana noni kulu, fua ne kulu kai fabaita kula nai ki ana noni kulu ne wane ki kera kwaisae bali 'o'oni ki ga 'ana. ²⁵ Nia ne, nao go ta daroe laona noni ru, sulia kula ki tafau go kera ada sulida kwailiu. ²⁶ Ma dia ta te kula ana noni nia fii, na bali ki tafau go ne kera fii laugo fainia. Ka 'urinai laugo, dia ta kula ana noni ru kera tangoa, na noni ru tafau kera ngalia na tangolae nai.

²⁷ Aia, kamulu tafau go ne na nonina sa Jesus Christ, ma te te wanea akulu ne tani kula ana nonina. ²⁸ Ma laona fikute wane God nia kwatea raoe 'e'ete kwailiu ki fua kulu. Etana, nia kwatea

na rae ana lifurongolae fua tani wane. Ma ruana nia ka kwatea rae ana farongoe ana fatalana God. Ma na oluna nia ka kwatea rae ana famanatalae. Sui, nia ka kwatea kwatee fuana sasilana fanadae ki. Sui, nia ka kwatea kwatee fuana guralana wane matai ki. Sui, nia ka kwatea na kwatee fuana kwai'adomie. Ma nia ka kwatea laugo na kwatee fua kwaitalaie. Ma nia ka kwatea laugo na kwatee fuana fatalae ana fatae 'e'ete ne nao kera si saitamana ki. ²⁹ Aia, kulu tafau go nao lau wane lifurongo ki, ma nao lau wane fua farongoe ana fatalana God ki, ma nao lau wane famanata ki. Ma nao lau wane ki tafau akulu ne too ana kwatee fua sasilana fanadae ki, ³⁰ naoma na kwatee fuana guralana wane matai ki. Naoma nao lau kulu tafau ne too ana kwatee fuana fatalae ana fatae 'e'ete ki, ma nao lau kulu tafau ne kulu bobola fuana fadalana fatae ne kera saea ki. ³¹ Ma nau ku doria mulu kai kwaidori ana kwatee 'initoa ki. Nia ne, ana kada ne, nau kai fatainia na ru ne lea ka liufia na ru nai ki tafau.

13

Kwaimanie

¹ Dia nau ku saitamana fata ana fatae 'e'ete wane ki ma na fatae 'ainsel ki laugo, boroi ma dia nao nau si kwaimani ana wane ki, na fatae nau ki kera ru 'o'oni ga 'ana, ma nia dia ga 'ana na alifie ana lingeru ne ta wane nia 'uia ta lali salo.

² Ma dia nau ku saitamana farongo ana fatalana God, ma nau ku too ana saitamarue ki tafau, ma nau ku saitamana ru agwa ki tafau, ma nau ku too ana na famamanae ne bobola fuana 'idulana fa uo ki, boroi ma dia nao nau si kwaimani ana

wane ki, nau na ru 'o'oni go. ³ Ma dia nau ku kwatea ru nau ki tafau fuana wane siofa ki, ma nau ku alamatainia wane ki kera ka saungi nau ana ere, boro ma dia nao nau si kwaimani ana wane ki, nau si ngalia go ta kwaiarae.

⁴ Na wane ne kwaimani ana wane ki, nia mabetau ma ka sasi lea fuada. Ma na wane ne kwaimani ana wane ki, nia nao si kwaifi ma si fata tango nia talana ma ka fata naunau. ⁵ Ma na abulolana nao si ta'a, ma na wane 'urinai nao si manata go sulia ru ne nia doria ki, ma nia si guisasu 'ali'ali. Boro ma nia saitamana ka manataluge ana sa ti ne kera sasia ru ta'a fuana. ⁶ Ma na wane ne kwaimani ana wane ki, nia nao si eele fainia na ta'ala, boro ma nia eele fainia na mamanalae. ⁷ Ma na wane ne kwaimani 'urinai, nia mabetau, ma nia saitamana ka uu ngasi ana kada 'afitaie ki tafau. Ma ana kada ki tafau, nia ka famamana ma ka manata ngado ana God.

⁸ Ma na kwaimanie 'urinai nia toto firi. Boro ma na kwatee ana farongolae ana fatalana God, nia kai sui. Ma na kwatee ana fatae 'e'ete ki, nia kai sui laugo. Ma na kwatee ana saitamarue, nia kai sui laugo. ⁹ Sulia saitamarue ki ma fatae fasia God ki, ana kada ne nao nia si kali'afu 'ua. ¹⁰ Boro ma ana kada ne na ru kali'afu kai dao mai, ma na ru ne nao si kali'afu ki kera kai sui.

¹¹ Ana kada nau ku tu'u mai, na fatalaku dia ga 'ana na wele tu'u, ma na manataku ka dia laugo na wele tu'u, ma na saitamarue nau, nia dia ga 'ana na wele tu'u. Boro ma ana kada nau ku baita na, nau ku fasia na abulolana wele tu'u ki. ¹² Ka 'urinai laugo fua kulu, ana kada

ne saitamarue kulu ki nia si kali'afu, nia dia ta wane ne ada to'ona na nunuiru rorodoa laona tae iroiro nao si saolia. Boro ma, ana kada kulu kai ada to'ona na 'Aofia talana, kulu kai saitamana lea ana ru ki tafau, dia laugo God ne saitamana lea akulu tafau.

¹³ Ana kada ne olu ru ki ne to tari: na fama-manae, na manata ngadolae, ma na kwaimanie. Ma na kwaimanie na ne tasa ka liufia ru nai ki tafau.

14

Na kwatee fasia na Anoeru Abu ne lea ka tasa

¹ Mulu kai sasi ngangata 'uria kwaimanie fuana wane ki. Ma nia ka lea laugo fuana sasila 'uria kwatee ki fasia na Anoeru Abu, tasa na ne 'uria na kwatee fuana farongoe ana fatalana God. ² Ma dia ta wane ka fata ana fatae 'e'ete ne nia nao si saitamana, God lalau 'ana ne nia fata fuana, nia nao si fata fuana ta wane, sulia kera si saitamana te ne nia saea. Na Anoeru Abu kwatea nia ka fata sulia ru agwa ki. ³ Boro ma dia ta wane ka farongo ana fatalana God, nia fata fuana wane ki fua ka 'afida, ma fuana radulada, ma gwaleda.

⁴ Na wane ne fata ana fatae 'e'ete ki ne nia ulafusia, taifilia na maurilana talana go ne nia 'adomia. Boro ma na wane ne farongo ana fatalana God, nia 'adomia wane ki tafau laona fikute wane. ⁵ Sui boro ma 'ana nau ku dori kamulu tafau go mulu kai fata ana fatae 'e'ete ki ne nao mulu si saitamana, nau ku doria ka tasa fua ne kamulu kai saitamana farongoe ana fatalana God. Sulia na wane ne farongo ana fatalana

God, nia 'initoa ka liufia na wane ne fata ana fatae 'e'ete ki ne nia ulafusia. Ma dia ta wane to fuana fadalana na fatae ne nao nia si saitamana , nia lea laugo, sulia keroa kai 'adomia na wane famamana ki tafau.

⁶ Wanefuta nau ki 'ae, ana kada nau ku leka mai siamulu, dia nau ku fata 'aku ana fatae ne nao kulu si saitamana, nao nau si kwai'adomi go amulu. Boro ma dia nau ku farongo ana ta ru ne God fatainia fuaku naoma nau ku famanata kamulu, tama nau 'adomi kamulu ka baita. ⁷ Aia, na fatailana ne 'uria na tala 'au ni ufilana. Dia ta wane ne nao si saitamana ufilana, wane ki nao kera si saitamana na lingeru te ne nia ufia. ⁸ Ka 'urinai laugo, dia ta wane ni omee ka ufia na fa bungu fuana ganilana mai wane ki fuana firue, ma na lingena fa bungu nai nao si madakwa, nao kera si leka go mai. ⁹ Ka 'urinai laugo ani kamulu, sulia dia mulu fata ana fatae ne nao ta wane si saitamana, na fatae kamulu ki si fulia go ta ru. ¹⁰ Fatae 'oro 'asiana ki to laona molagali ne, ma fatae nai ki tafau go kera too ana fadaalada. ¹¹ Boro ma, dia ta wane ka fata fai nau, ma nao nau si saitamana na fatae nia ki, nia 'afitai 'asiana karo ka saitamaro kwailiu. ¹² Sulia ne mulu doria 'asiana mulu kai too ana kwatee fasia na Anoeru Abu ki, lea fuana mulu kai sasi 'uria na kwatee ne saitamana ka fanikila na famamanae wane ki.

¹³ Kada ta wane ka fata ania fatae 'e'ete ki ne nia ulafusia, nia kai fosia God fua nia ka kwatea na kwatee fuana fadalana te ne nia saea. ¹⁴ Sulia dia nau ku foa ana fatae 'e'ete ki ne nau ku ulafusia, na mangoku ne foa, boro ma na manataku nao si foa go. ¹⁵ Nia ne, nau kai

foa ana mangoku, ma nau kai foa laugo ana manataku. Ma nau kai ngu ana mangoku, ma nau kai ngu laugo ana manataku. ¹⁶ Ana kada mulu oku fuana folae, dia kamulu tangoa God ana mangomulu go, ta wane nao si saitamana na fatae kamulu, ma 'afitai nia ka saea “Iu, nia 'urinai” 'uria fatailana nia alafafia te ki ne mulu saea. ¹⁷ Ma sui boroi 'ana na folae kamulu 'uria tangolana God ka lea, nao mulu si 'adomia go ta wane.

¹⁸ Nau ku tangoa God suli nau ku fata ana fatae 'e'ete ki ne nau nao si saitamana, ma nau ku sasi 'urinai ana kada 'oro ka liufi kamulu tafau. ¹⁹ Ma sui boroi 'ana ka 'urinai, ana kada nau ku to oku fainia wane ki fuana folae, nau ku doria nau ku saea go lima mae fatae ki ne madakwa ma kera ka saitamana, fasia saelana te akwala ma to'oni mae fatae ki ana fatae ne nao kera si saitamana.

²⁰ Aia, wanefuta nau ki 'ae, mulu kai to dia ta kale wele ne nia ulafusia fuli rue ta'a. Boroi ma, nao si lea fuana manatalamulu ka dia na manatana kale wele ki. Nia lea fuana manatalamulu ka dia wane baita ki. ²¹ Sulia na 'Aofia be saea laona Kekedee Abu ka 'uri, “Nau kai kwatea kau tani wane 'e'ete siana wane nau ki fua ne kera kai fata fuada ana fatae 'e'ete ki.

Ma sui boroi 'ana nau ku sasi 'urinai, wane nau ki, nao si doria go rongolaku.”✧

²² Nia ne, kulu saitamana na ana, God kwatea na kwatee ana fatae 'e'ete ki ne sa tifaida ne nao kera si famamana, kera ka saitamana God ne talaia na wane ne fata. Ma kwatee ana farongoe ana fatalana God, God kwatea fua ka radua wane

ne kera famamana tafau na ki. ²³ Nia ne, ana kada wane famamana ki kera oku fuana folae, ma kera ka fata ana fatae 'e'ete ki ne nao kera si saitamana, ma dia tani wane abu famamana kera ru mai 'i seki, ma nao kera si saitamana fatae kamulu ki, kera kai kwaisae mulu oewanea. ²⁴ Boroi ma dia wane ki tafau ne kera farongo ana fatalana God, ma ta wane abu famamana ka ru mai, nia kai saitamana nia too ana ta'alaie ki. Ma sulia na te ne nia rongoa, nia ka saitamana laugo ne God kai ketoa, ²⁵ ma nia kai fatainia na manatalae agwa nia ki, ma ka abulo fasia ru nai ki, ma nia ka boruru 'uria fosilana God, ma ka fata 'uri, "Mamana 'asiana, God to fai kamulu."

Na folae lea

²⁶ Wanefuta nau ki 'ae, ana kada ne mulu oku mai fuana folae, mulu kai sasi 'uri: Te wane ka ngu tangoa God, ma ta wane lau kai famanata, ma ta wane kai farongo ana ru ne God fatainia fuana, ma ta wane kai fata ana fatae ne nao nia si saitamana, ma ta wane laugo kai fadaa na fatae nai. Aia, ru kera sasia ki tafau go ne ru fuana 'adomilana wane famamana ki tafau. ²⁷ Ma dia tani wane kera fata ana fatae 'e'ete ki ne nao kera si saitamana, 'urinai bobola fuana ro wane go naoma ta olu wane ne kera kai fata. Ma kera ka fata ana kada 'e'ete ki. Ma ta wane kai fadaa na fatae nai ki. ²⁸ Ma dia nao ta wane si saitamana fadalana fatae nai ki, 'urinai nao ta wane si fata ana fatae 'e'ete ne nao kera si saitamana. Wane ne kera saitamana fatae 'urinai ki, kera kai aroaro ga 'ada, ma kera kai fata ga ada laona manatada fainia God.

²⁹ Ka 'urinai laugo, wane ne kera farongo ana fatalana God ki, nia bobola fuana ro wane naoma ta olu wane go ne kera kai fata. Ma wane ki tafau kera ka fafurongo lea sulia. ³⁰ Boro ma dia ta wane fata ana fatalana God, ma ta wane lau ne to 'i senai, ma God ka fatainia ta ru fuana, nia lea fua ta wane ne ka eta fata ka nofo 'ana, suifatai ka kwatea wane be ka fata. ³¹ 'Urinai ne wane ki tafau ne kera farongo ana fatalana God kera kai kwatea kadamanga fuada tafau fua fatalae. Mulu kai sasi 'urinai fua mulu kai famanata kamulu kwailiu fainia radulamulu. ³² Ma ta wane ne farongo ana fatalana God, nia ka dau fafia fatae nia. ³³ Sulia God nia doria kulu kai sasi saore ana ru ki, ma kulu ka to ana aroaroe.

Na falafala ana folae fuana wane ki tafau ne kera famamana ana fere ki tafau ³⁴ nia 'uri: Ana kada mulu oku fuana folae, nao mulu si ala'ania keni ki kera fata, boro ma kera to aroaro 'ada. Nia dia na taki kalu wane Jiu ki saea ne keni ki kera ka rosulia na fatalana arai kera ki. ³⁵ Dia ta keni doria ledilana ta ru, nia ledia arai nia ana kada keroa to 'i lume keroa, sulia ru ni 'ekelae fua keni ka fata ana kada wane ki kera oku fuana folae.

³⁶ 'Uri ma kamulu wane Korin ki kamulu kwaisae kamulu talingai 'asiana? Na fatalana God nao si safali mai fasi kamulu. Ma nao lau taifili kamulu go ne God kwatea na fatalana fua mulu. ³⁷ Ma dia ta wane amulu ka fia nia too ana na kwatee fasia na Anoeru Abu, naoma nia ta wane fuana farongoe ana fatalana God, lea fuana nia ka saitamana nau ku kedea na fatae talingai na 'Aofia. ³⁸ Ma dia na wane 'urinai nao

si rosulia ru ne ki, 'urinai nao mulu si fafurongoa na te ne nia saea.

³⁹ Nia ne, wanefuta nau ki 'ae, lea fua mulu kai sasi 'uria farongoe ana fatalana God. Ma nao kamulu si luia wane ne kera doria fatae ana fatalae 'e'ete ne nao kera si saitamana. ⁴⁰ Ma nia lea fuana folae kamulu ka saore fainia na aroaroe.

15

Na tataelana sa Jesus Christ fasia na mae

¹ Aia, wanefuta nau ki 'ae, ana kada ne, nau ku doria mulu kai manata to'ona na Farongoe Lea be nau ku 'ainitalo ana fua mulu ma mulu kai uu ngasi ana. ² Dia na famamanae kamulu ngasi ana Farongoe Lea ne nau ku 'ainitalo ana fua mulu, mulu kai too ana maurie firi. Boro ma dia kamulu nao si dau ngasi ana Farongoe Lea nai, 'urinai na famamanae kamulu ru 'o'oni ga 'ana.

³ Nau ku famanata na ana fua mulu, na ru baita ka tasa 'asiana ne kera famanata nau ana ki ne 'uri:

Sa Jesus Christ nia mae na fuana lafutailana abulo ta'ala kulu ki, dia be na Kekedee Abu be saea.

⁴ Ma kera faitolia nia, ma God ka tae nia 'uria maurie ana oluna maedangi, dia na Kekedee Abu be saea.

⁵ Ma nia ka fatai fuana sa Pita, ma sui fuana akwala ma ro wane lifurongo ki.

⁶ Sui ana te kada lau, nia ka fatai fuana lima talanga ka tarenga ana fafurongo nia ki.

Ma 'orolada kera ka mauri ga 'ada 'ua laona molagali ne, boroi 'ana ta bali ada kera mae na.

⁷ Sui, nia ka fatai fuana sa Jemes, ma 'i buri'ana nia ka fatai lau fuana wane ni lifurongo ki tafau.

⁸ Ma 'i buri, nia ka fatai laugo fuaku ne nau ku dia ta wele ne nia futa ana kada garo. ⁹ Sulia nau nao lau ta wane talingai 'asiana ana wane lifurongo ki, ma nao nau si bobola fua saelaku ana na lifurongo, sulia nau ku famalagaigaia na wane famamana God ki. ¹⁰ Ma sui boroi 'ana nau ku sasi 'urinai, nau na ne ta wane lifurongo, sulia God ne fili nau sulia na kwaiofeie nia. Ma na kwaiofeie nia nao si to 'o'oni, sulia nau ku rao ngasi ka liufia na lifurongo 'e'ete ki. Aia, nao lau nau talaku ne nau ku rao, sulia God kwaiofei aku, ma ka 'adomi nau fua ne nau ku rao fuana. ¹¹ Ma kalu wane lifurongo ki tafau, kalu ka 'ainitalo ana te Farongoe Lea go. Ma nia ne na ru ne mulu famamana na ana.

Famanatalae sulia na tataelakulu fasia mae

¹² Aia, kalu ka famanata kamulu ana ne God taea na sa Jesus Christ fasia na mae. Ma 'uta ne tani wane amulu ka saea God nao si taea lau wane ne mae na ki? ¹³ Dia nia 'afitai God ka taea wane ne kera mae ki, 'urinai sa Jesus Christ laugo nao si tatae na. ¹⁴ Ma dia sa Jesus Christ nao si tatae na fasia na mae, na famanatalae kalu nia ru 'o'oni go, ma na famamanae kamulu ru 'o'oni laugo. ¹⁵ Ma nao lau na ru nai ga 'ana, sulia dia sa Jesus Christ nao si tatae , na fatae kalu sulia God nia suke ga 'ana, suli kalu farongo ana ne God taea sa Jesus Christ fasia na mae. Boroi ma

dia God nao si taea wane ne kera mae ki, nia nao si taea laugo sa Jesus Christ. ¹⁶ Sulia dia nao nia si ngwaluda fuana wane mae ki kera tatae lau, tama sa Jesus Christ nao si tatae laugo fasia na mae. ¹⁷ Ma dia God nao si taea sa Jesus Christ, tama famamanae kamulu ru 'o'oni, ma mulu kai ngalia na kwaekwaee sulia abulo ta'alae kamulu ki. ¹⁸ Ma ka 'urinai laugo, na wane ne kera famamana ana sa Jesus Christ ma kera ka mae na, kera nao si too ana maurie firi. ¹⁹ Ma dia ru lea ki ana sa Jesus Christ to akulu ana kada kulu to go laona molagali ne ma nao lau 'i langi, kulu bobola fua kera ka kwaimanatai fua kulu ka liufia wane laona molagali ki.

²⁰ Boroi ma kulu saitamana lea ana God taea mamana na sa Jesus Christ fasia na mae. Nia ne, kulu ka saitamana laugo ana ne God kai tae kulu ne famamana kada kulu mae. ²¹ Wane ki tafau kera mae, sulia na te wane sa Adam. Ma ka 'urinai laugo, God kai tae kulu sulia te wane. ²² Wane ki tafau kera mae, sulia kulu ana kwalafa sa Adam ne na wane eteta. Ma ka 'urinai laugo, God kai tae kulu tafau 'uria maurie, sulia kulu 'ado fainia sa Jesus Christ. ²³ God taea sa Christ 'i nao. Ma kulu wane sa Christ ki, God kai tae kulu ana kada sa Jesus Christ kai oli mai. ²⁴ Ma burina, maedangi 'isi kai dao mai. Sa Jesus Christ kai fafunuia malimae nia ki ne kera 'initoa, ma kera ka too ana nikilalae, ma nia kai kwatea na 'initoe nia fua Maa nia God. ²⁵ Sulia sa Jesus Christ kai 'initoa leleka ka dao ana kada God kai liufia malimae sa Jesus Christ ki tafau, ma ka aluda fua kera ka kwairoi ana sa Jesus Christ. ²⁶ Ma na malimae 'isi ne God kai

fafunuia na ne mae. ²⁷ Sulia na Kekedee Abu be saea, “God ka alua ru ki tafau farana nikilalae nia.” Boroï ma kulu saitamana God nao si alu nia talana 'i farana nikilalae sa Jesus Christ, sulia God alua ru ki tafau 'i farana nikilalae sa Jesus Christ. ²⁸ Ma 'i buri'ana ru ki tafau to na 'i farana 'initoe sa Christ na Wele God, nia talana laugo kai alu nia talana farana God ne alua ru ki tafau 'i farana sa Christ. Ma ana kada nai, God kai 'initoa fafia ru ki tafau.

²⁹ Aia, tani wane kera siuabu wane ne kera mae ki. Kera siuabuda 'urinai, sulia kera saitamana lea ana God kai taea wane ne kera mae ki. Dia God nao si bobola fua taelana wane ne kera mae ki, 'uta ne kera ka siuabu 'urinai? ³⁰ Aia, ma kalu lifurongo ki laugo, sui boroï 'ana ru 'oro ki ka sasi fua saungilamalu, kalu 'ainitalo ana sa Christ. Dia nao kalu si saitamana God kai tae kulu, 'aftai kalu ka nonimabe fua sasilana na raoe nai. ³¹ Wanefuta nau ki 'ae, nia mamana 'asiana, ana maedangi ki tafau go, ru ki sasi fuana saungilaku. Nia mamana 'asiana laugo, nau ku eele sulia famamanae kamulu ki ana sa Jesus Christ na 'Aofia kulu. ³² Nau ku dao to'ona 'aftaie baita 'asiana seki 'i Efesus, sulia malimae nau ki kera dia kui kwasi ki, ma kera ka doria saungilaku. Dia nau si fito'ona God ne taea wane ki fasia na mae, nao nau si nonimabe go fuana daolae to'ona 'aftaie 'urinai. Ma dia God nao si taea wane ki fasia na mae, lea fua kulu kai rosulia na fatae be 'uri,

“Kulu kai fanga baita, ma kulu kai ku baita na 'akulu, sulia nao si tau kulu kai mae.”

³³ Aia, nao mulu si famamana ru suke ki 'urinai. Dia mulu leka oku fainia wane ta'a ki,

mulu kai dia kera laugo. ³⁴ Mulu kai manata 'o'olo, ma mulu kai abulo fasia abulo ta'alaie kamulu ki. Sulia nau ku saitamana tani wane amulu nao kera si saitamana 'ua God, Ma nia bobola na fua mulu ka 'eke sulia ru nai.

Noni kulu kai falu ana kada God kai tae kulu

³⁵ Aia, alamia ta wane ledi ka 'uri, "'Uri ma God ka tae 'uta ana wane mae? Ma na noni ru 'uta ne kera kai too ana?" ³⁶ Aia, na olisilae nau 'uri: Na ledilae ne oewanea 'asiana. Manata sulia na mege ru ne 'oe fasia. 'Oe ano fafia, ma burina na mege ru ka masubu mai. Ma na faitolilae ana noni ru ne 'urinai laugo. ³⁷ Ma na ru ne 'oe fasia ne nia na mege ru 'ana. Alamia megena ta witi naoma ta ru 'e'ete lalau 'ana, boroi ma kulu saitamana lea ana ne nia si alua 'ua ta noni 'ai mamana. ³⁸ Boroi ma kada nia bulao, God ka fi kwatea mege ru nai ka too ana noni ru nia doria. Ma God ka doria fua 'ai 'e'ete ki ka mango mai fasi mege ru 'e'ete ki.

³⁹ Ma ka 'urinai laugo ana noni ki ne God saungainida, sulia kera nao si bobola tafau. Wane ki, ma ru mauri 'a'ala ki, nonida 'e'ete kwailiu tafau go.

⁴⁰ Ma God ka saungainia ru 'oro ki laona molagali ne ma na mamanga laugo. Ma ru nai ki, adalae to'oda ka lea laugo go. Ma ru nia saungainida ana mamanga, kera too ana kwangalae 'e'ete fasia ru ki laona molagali ne. ⁴¹ Sulia na sato too laugo ana kwangalae nia talana, ma na madame ka too laugo ana ta kwangalae. Ma bubulu ki ka too ana kwangalae kera ka 'e'ete laugo 'ana.

⁴² Ma ka 'urinai laugo ana kada God kai taea wane ne kera mae ki. Ana kada ta wane ka mae, kera faitoli ana nonina, ma nia kai fura. Ma ana kada God kai taea, na noni ru falu nia kai toto firi. ⁴³ Ma ana kada kera faitolia ta noni ru laona ano, nia nao si ada lea ma nao si nikila. Boroï ma ana kada God kai taea, nia kai tatala fua ne noni ru ne kai ada lea ma kai nikila. ⁴⁴ Ma noni kulu ne kera alua laona ano, nia na noni ru ana molagali ne. Ma kada God kai tae kulu, kulu kai too ana noni ru falu ki ne bobola fuana tolæ 'i langi. Sulia dia kulu ka too ana noni ru ne bobola fua tolæ laona molagali, kulu kai too laugo ana noni ru ne bobola fua tolæ 'i langi. ⁴⁵ Sulia na Kekedee Abu be fata 'uri, "God eta saungainia na wane mauri ne satana sa Adam." Aia, ma sa Jesus Christ ne kulu saea ana "Adam 'isi," nia na ne Anoeru ne kwatea na maurie falu. ⁴⁶ Na noni ru falu nao si eta leka mai, sulia kulu mauri 'ua laona molagali suifatai kulu ka fi mauri 'i langi. ⁴⁷ 'Urinai, na etana Adam, God saungainia ana na ano laona molagali. Ma na ruana Adam, ka leka mai fasia 'i langi. ⁴⁸ Ma wane ne kera to laona molagali ki, kera too ana noni ne dia sa Adam be God saungainia ana ano laona molagali. Ma wane ne kera to 'i langi ki, kera too ana noni ne dia sa Jesus Christ ne nia leka mai fasia 'i langi. ⁴⁹ Ana kada ne, na noni kulu dia na nonina sa Adam be God saungainia ana ano. Boroï ma, noni falu kulu ki kai dia na nonina sa Jesus Christ ne nia leka mai fasia 'i langi.

⁵⁰ Aia, wanefuta nau ki 'ae, noni kulu ne too ana fasio fainia 'abu laona molagali ne, ma nia nao si bobola fua rulæ laona 'Initoe God. Ma na

noni kulu ne saitamana mae, nia 'afitai ka too ana maurie firi.

⁵¹ Aia, mulu kai fafurongo basi fuana fatae nau, sulia nau ku farongo ana ru agwa. Tani wane ne kera famamana, nao kera si mae. Boro ma God kai tala na noni kulu tafau. ⁵² Ma ru ne kai fuli 'ali'ali go, dia ma'afu kwalekwale ana maana wane. Ana kada God kai ufia na fa bungu ka angi ana maedangi 'isi fuana molagali ne, sui nia fi taea wane famamana ne kera mae tafau na, ma nao kera si mae lau. Ma tani wane akulu ne nao si mae 'ua, God kai rokisi kulu fua ne kulu kai too ana noni ru falu ki. ⁵³ Ma noni kulu ne saitamana mae, God kai talana fua ne kai mauri firi. ⁵⁴ Ana kada God talana noni kulu 'urinai ma nao kulu si mae lau. Ma nia ka famamana na Kekedee Abu be saea,

“God liufia na mae, ma na mae ka funu na!✧

⁵⁵ Na mae nao si liufia na.

Ma ka 'afitai na fuana mae ka kwatea na nonifie.”✧

⁵⁶ Ta'alaie go ne nia kwatea nikilalae fuana mae fua falilana wane ki. Ma ana taki sa Moses go ne kwatea nikilalae fuana ta'alaie nai. ⁵⁷ Aia, kulu tangoa God, sulia na 'Aofia kulu sa Jesus Christ ne famaui kulu fasia mae.

⁵⁸ Nia ne, wanefuta lea nau ki 'ae, mulu kai fangasia famamane kamulu ki. Ma mulu kai uu ngasi ana na raoe kamulu ki fuana 'Aofia, sulia mulu saitamana raoe kamulu ki fuana 'Aofia nao si 'o'oni.

16

Na malefo fuana 'adomilana wane 'i Jiudea ki

¹ Aia, nau ku olisia kekedee kamulu ki sulia na malefo be mulu okua fuana 'adomilana wane famamana ki be kera to 'i Jiudea. Nau ku doria mulu kai sasia na te ne nau ku saea laugo fuana wane famamana ki laona lofaa 'i Galesia. ² Ana Sande ki tafau, nia lea fuana te te wane amulu ka sasi akau ana te ne nia kai kwatea, ka bobola fainia te ne nia saitamana ka ngalia ana raoe nia, ma nia ka konia leleka nau ku dao. Dia mulu sasi 'urinai, ana kada nau ku dao mai siamulu, nao mulu si okua lau tani malefo, sulia mulu sasi akau tafau na. ³ Sui, ana kada nau ku dao kau, mulu kai filia tani wane ka ngalia kwatee kamulu 'uria 'i Jerusalem. Ma nau kai kekede fuana wane fanaonao ki ana fikute wane famamana ki 'i Jerusalem sulia wane be ki mulu filida kera ka ngalia kwatee kamulu ki. Sui, kera kai ngalia kekedee nau fainia kwatee kamulu ma ka leka. ⁴ Ma dia mulu dori nau leka laugo faida 'uria 'i Jerusalem, tama kulu kai leka oku 'akulu.

Lekalae sa Paul

⁵ Nau kai leka siamulu 'i Korin 'i buri'ana kada nau ku liu ana lofaa 'i Masedonia, sulia nau ku manata sulia nau kai leka basi 'uria 'i Masedonia. ⁶ Ma ana kada nau ku to na senai fai kamulu, nau kai to fai kamulu sulia tani madame, ma nau ku to fai kamulu 'oto leleka ka dao ana kada ne uni gwarie ka sui. Ma ana kada nau ku liu daofa liu, nia lea 'asiana fua mulu kai kwai'adomi aku ana lekalae nau 'uria 'i fai ne nau kai leka 'uria. ⁷ Nao nau si doria go 'aku daolae to'omulu sulia kada tu'u go. Nau ku doria nau ku to ka tau fai kamulu, dia na 'Aofia alamatainia. ⁸ Nau ku manata nau kai to 'i seki 'i Efesus leleka ka dao ana maedangi kera saea ana Pentekos, suifatai

nau ku fi leka. ⁹ Sulia kada nai na nia kada lea 'i seki, fua nau saitamana sasia raoe 'oro lea 'asiana ki, sui boro'i 'ana wane 'oro ki laugo ne malimaee aku.

¹⁰ Dia sa Timoti dao kau siamulu, mulu kai sasi lea fuana, sulia nia ne wane rao na 'Aofia dia laugo nau. ¹¹ Nao mulu si manata tu'u 'ana sa Timoti. Ma ana kada nia ka daofa liu ana lekalae nia, mulu kai 'adomia, ma mulu kai fatainia na kwaimanie kamulu fuana, fua ne nia ka bobola fuana olilae mai 'i seki siaku. Sulia nau ku kwaimakwali ana sa Timoti fainia tani wane laugo ne kera famamana.

¹² Aia, sa Apolos na wanefuta kulu, nau ku saea firi nia ka dao to'omulu fainia tani wanefuta akulu ne kera dao kau siamulu. Boro'i ma nia manata sae nia nao si lea fua lekalae kau siamulu ana kada ne. Ana ta kada lau, dia nia ngwaluda fuana, nia ka fi leka kau siamulu.

Fatae 'isi ki

¹³ Aia, mulu adaada, ma mulu ka uu ngasi ana famamanae kamulu ki. Ma mulu ka nonira'a, ma mulu ka uu ngasi. ¹⁴ Ma ana ru ki tafau ne mulu sasida, mulu ka fatainia kwaimanie kamulu ki.

¹⁵ Aia, mulu saitamana na wane eteta ne famamana 'i safitamulu 'i Gris, nia ne sa Stefanas fainia tooa nia. Kera rao nikila tafau fuana 'adomilana wane God ki. Wanefuta nau ki, nau ku amasi kamulu, ¹⁶ fua ne mulu ka rosulia fatalana wane dia sa Stefanas, ma na tooa nia fainia tani wane lau ne kera rao faida.

¹⁷ Nau ku eele 'asiana sulia daolana sa Stefanas, ma sa Fotunatus, ma sa Akaikus, sulia kera to fai nau tafau, sui boro'i 'ana mulu nao si bobola fua tolai fai nau. ¹⁸ Kera faeelea nau

dia laugo kera faeelea kamulu. Mulu kai fatainia fuusi baitalae kamulu ki fuana wane 'urinai ki.

¹⁹ Aia, wane famamana ki laona lofaa 'i Esia, kera kwatea kau fata lealae kera ki fua mulu. Ma sa Akuila ma ni Prisila fainia sa tifaida ne kera oku laona lume kera fuana folae, kera tafau go ne kera kwatea laugo kau fata lealae kera ki fua mulu. ²⁰ Ma wane ne kera famamana ki tafau ne kera to 'i seki, kera laugo ne kera kwatea fata lealae kera ki fua mulu.

Aia, ma kamulu tafau go mulu ka fatainia kwaimanie kamulu ki fua mulu kwailiu, ana kada mulu kai ada to'ona kamulu ki.

²¹ Aia, fata lealae nau fua mulu ne, nau sa Paul talaku, nau ku kedeia kau ana 'abaku.

²² Ma dia ta wane nao si kwaimani ana 'Aofia, nau ku doria God ka kwatea kwaekwaee fuana.

Ma nau ku doria 'asiana fua na 'Aofia sa Jesus kai oli na mai.

²³ Nau ku doria na 'Aofia kulu sa Jesus kai kwatea kwaiofeie nia fua mulu.

²⁴ Ma nau laugo, nau ku kwaimani amulu sulia sa Jesus Christ.

Farongoe Lea Ana Fataleka
The New Testament in the Fataleka language of the
Solomon Islands
Niu Testament long langguis Fataleka

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fataleka

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 2 Aug 2022

38b15013-8e25-506e-87f4-209b1cab49c2